

VALURNAN VS. SOFFAN
— *vad väljer unga?*

SILJA BORGARSDÓTTIR SANDELIN

VALURNAN VS. SOFFAN
— *vad väljer unga?*

SILJA BORGARSDÓTTIR SANDELIN

OM FÖRFATTAREN

SILJA BORGARSDÓTTIR SANDELIN är politics magister från Åbo Akademi. Hennes pro gradu-avhandling i statskunskap behandlade politiskt deltagande bland unga i Finland och deras deltagande i jämförelse med unga i andra europeiska länder. Avhandlingen baserade sig på teorier kring ungas politiska deltagande utgående från Russell J. Daltons teorier.

SILJA HAR TIDIGARE varit aktiv inom ungdomspolitiken i Finland och i Norden bland annat som förbundssekreterare för Svensk Ungdom, Svenska folkpartiets ungdomsorganisation och president för Ungdomens Nordiska Råd. Denna pamflett baserar sig på Siljas pro gradu-avhandling och hennes tidigare erfarenheter.

VÄLURNAN VS. SOFFAN
– vad väljer unga?

ISBN 978-952-68299-2-0 (HFT.)
ISBN 978-952-68299-3-7 (PDF)

Svenska Bildningsförbundet r.f.
2015
www.bildningsforbundet.fi

FÖRORD

HUR FÅ FLER unga att delta i politiken är en fråga som ofta ställs. I den här pamfletten av Silja Borgarsdóttir Sandelin granskas de ungas politiska deltagande och jämförs ur ett europeiskt perspektiv.

Utgående från skriften kan vi se att intresset för traditionellt politiskt deltagande ökar med åldern, men samtidigt vet vi att intresset för samhällsfrågor finns mycket starkt närvarande bland ungdomar även om det traditionella deltagande i politiken genom att rösta i val inte är så populärt. Vi ser däremot att nya metoder för deltagande i samhällsdebatten är populärt bland finländarna.

Det är av högsta vikt att den representativa demokratin kan fortsätta ha en hög legitimitet. Olika metoder för att stärka dess position måste utredas. Skolornas roll i att öka intresset för politiken ska, exempelvis, inte underskattas. Vi vill från Svenska Bildningsförbundets sida bidra till diskussionen om ungdomarnas samhälleliga påverkan bland annat genom den här pamfletten.

Slutsatserna Borgarsdóttir Sandelin presenterar i slutet av skriften är hennes egna, inte ett ställningstagande från Bildningsförbundets sida. Förhoppningsvis kan den här skriften bidra till diskussionen om hur vi kan öka det politiska deltagandet bland unga.

Helsingfors, 5.3.2015

FREDRIK GUSEFF

Direktör

Svenska Bildningsförbundet r.f.

INLEDNING

VALDELTAGANDE ANSES AV vissa som en av de främsta mätarna för hur demokratin mår. I sådana ögon kan det sjunkande valdeltagandet i de flesta västerländska demokratier framstå som en stor utmaning eller till och med en överhängande fara för det demokratiska systemet. Samhällsstyret baserar sig på. Speciellt då det ofta är de yngre som väljer att inte gå till valurnorna, vilket kan anses ge dåliga framtidsutsikter. Andra har framhåvt att den gamla demokratiska modellen står inför förändringar och att människors vilja att revidera demokratin står i fokus. Hur ser situationen då verkligen ut? Är valet att blint se på valdeltagande en förenkling av situationen eller ligger det något i oron kring att en hel generations intresse för att välja vårt lands högsta beslutsfattare avtagit stort?

Våren 2015 står Finland än en gång inför ett val och den myndiga befolkningen har möjlighet att rösta fram 200 personer till vårt lands riksdag. Valet står däremot inte enbart mellan de olika partierna och deras kandidater utan även mellan att rösta eller helt och hållet låta bli att rösta. Vi ser ett sjunkande valdeltagande i många västerländska demokratier, inte minst i Finland där valdeltagandet som mest varit uppe i 85,1 % år 1962 och har sedan dess sjunkit till 70,5 % år 2011 (www.stat.fi/1 och www.stat.fi/2). Även om 2011 års riksdagsvalresultat avvek från tidigare trender med sjunkande valdeltagande är nivån ändå långt ifrån 1962 års resultat. Även deltagande i partiverksamhet och medlemskap i ett politiskt parti, som traditionellt setts som ett sätt att delta politiskt, har sjunkit och det sägs ofta att det är på grund av ungas brist på engagemang. Det tyder på att det traditionella politiska deltagandet är utnyttjat i mindre grad än tidigare.

Hanna Wass (2008) har bland annat lyft fram ungas valdeltagande i Finland och kommit fram till att skillnaderna mellan de olika generationerna är stora. Då man redogör för socioekonomiska orsaker och inte tar i beaktande social klass och utbildning är skillnaderna ännu större. Wass anser att det låga valdeltagandet bland unga i Finland ligger mycket djupare än bara att unga till exempel inte har lika mycket på spel inför allmänna val.

Andra hävdar att flera forskares och offentliga personers uttalanden om att yngre generationer skulle vara lata eller ointresserade av politik är anklagelser som inte är helt legitimerade. Samhällsvetaren Russell J. Dalton hör till dessa. Han har undersökt unga personers politiska deltagande i USA. Han lyfter fram att nya generationer är politiskt delaktiga genom andra metoder än

de traditionella, kanske till och med i större grad än äldre generationer. Även i USA är deltagande i partiverksamhet och val nämligen i mindre grad utnyttjat av yngre generationer än äldre. Henry Milner (2010, s. 18-23) sällar sig däremot till skaran skeptiker och är synnerligen kritisk till Daltons syn på ungas politiska deltagande bland annat på grund av att han menar att forskningen är förenklad och tolkad direkt till fördel för unga personer. Han anser även att betydelsen av politiska partier och valdeltagande nedtonas i överdriven grad. Inom vetenskapen råder det varierande syn på graden av politiskt deltagande, men hur ser verkligheten egentligen ut då det gäller politiskt deltagande idag?

Det är uppenbarligen inte svårt för offentliga personer att säga att saker är si eller så, exempelvis visa en oro för vårt demokratiska system genom att se på enbart det faktum att unga går till valurnorna i mindre grad än äldre. Det är inte särdeles konstruktivt att enbart fokusera på det negativa då det kommer till ungas politiska deltagande. Därmed lyfter denna pamflett upp olika former av politiskt deltagande för att få en större bredd än enbart valdeltagande. Pamflettens undersökning baserar sig på enkätundersökningar som ger en möjlighet att uttalat beskriva de ungas syn samt politiska handlingar och inte bara blint se på valdeltagande. Ifall bristen på intresse att delta i val och politiska partier fortsätter sjunka behövs en bredd av forskning och diskussion på området för att man även ska kunna identifiera vilka åtgärder man borde ta till för att tackla utmaningarna. Att kalla bara lyfta fram att ungdomar är lata kommer knappast att leda till önskat resultat eller bättre framtidsutsikter.

Ungas delaktighet i beslutsfattande borde lyftas upp i större grad eftersom samhällsengagemang och kunskap om samhället ofta håller i sig och bidrar till att en person fortsätter vara en aktiv del av samhället. Undervisnings- och kulturministeriet har tillsammans med andra presentera ett flertal publikationer med en del åtgärdsförslag kring ungas politiska deltagande. Denna pamflett berör dock enbart personer som är myndiga eftersom valdeltagande i andra fall inte skulle kunna vara jämförbart med andra former av politiskt deltagande då deltagande i val kräver att en person uppnått 18-års ålder.

Pamfletten grundar sig på pamflettens författares pro gradu-avhandling i statskunskap vid Åbo Akademi 2014. Pro gradu-avhandlingen baserade sig på teorier kring ungas politiska deltagande utgående från Russell J. Daltons teorier och data ur European Social Survey enkätundersökningar 2012 och Finlands riksdagsvals-undersökning 2011. Pamfletten är uppdelad i två olika undersökningar. Den ena tar fram skillnader i politiskt deltagande mellan olika generationer i Finland och den andra delen skillnader mellan ungdomar i olika europeiska länder.

SAMHÄLLSUTVECKLING

ETT FLERTAL FORSKARE inom samhällsvetenskaper och framstående personer i samhället har uttryckt sin oro eller direkt missnöje mot att yngre är den primära orsaken till att förtroendet för politiker sjunker, valdeltagandet sjunker och dylikt traditionellt deltagande. Det kunde tolkas som ett missnöje eller ointresse för demokrati. Ett perspektiv på detta är att demokratin till stor del äventyras i och med ungas ändrade värderingar och former av deltagande. En annan syn på förändringar i medborgaraktivitet är att det uppstått nya former av politiskt deltagande som man ser speciellt bland unga. Dessa två olika synsätt på ungas politiska deltagande har speciellt i USA bidragit till stor debatt kring demokratins livskraft (Dalton 2009, s. 1-6). En del forskning har gjorts på området, men ständiga förändringar i samhället bland annat i och med utvecklingen inom kommunikationsteknologin bidrar med förändring och utmaningar kring hur man kan mäta politiskt deltagande. Det råder inte klarhet kring hur politiskt deltagande genom sociala medier eller internet ska mätas. Bredast har forskning kring politiskt deltagande, speciellt med fokus utgående från olika generationer, gjorts i USA. De bakomliggande orsakerna till förändringar inom politiskt deltagande, som framkommit utgående från den forskningen, kan jämföras med läget i Finland.

Orsaken till att en kartläggning av det politiska deltagandet är aktuell och viktig är målet att upprätthålla ett demokratiskt system. Då samhället ändras och medborgarnas beteende inte längre är det samma som tidigare måste även samhället kunna möta eventuella utmaningar som uppstår. I det långa loppet stärks demokratin om politiska reformer har en reell koppling till nuvarande samhälle och dess värderingar. I stället för att göra lösryckta påståenden om samhällets eventuella förfall bör man identifiera utmaningarna och ta sig an dem. Att återgå till ett förflutet och tidigare sätt att agera politiskt är inte lösningen och antagligen inte heller den verkliga viljan (Dalton 2009, s. 6). Att speciellt fokusera på unga ger dessutom en viss fingervisning kring vart vårt samhälle är på väg i framtiden.

FINLAND

ENLIGT TIDIGARE VALUNDERSÖKNINGAR i Finland finns det bland den röstberättigade finska befolkningen å ena sidan de som deltar politiskt enligt traditionella former och å andra sidan de som inte tycker att de traditionella formerna av politiskt deltagande är tillräckliga. De hittar inte en passande roll för sig i den gamla rådande strukturen. Mellan dessa två ytterligheter finns de som lätt byter åsikt och parti mellan valen beroende på rådande situation. Utöver dess tre grupper av finska medborgare finns de som inte överhuvudtaget är intresserade av politik. Deras kunskap om politik är begränsad och de anser att de inte kan påverka politiskt. De ovannämnda grupperna av medborgare placerar sig delvis även enligt grupp beroende på ålder, utbildningsgrad och politiskt kunnande. Äldre i Finland tenderar att rösta och vara mer benägna att vara partimedlemmar, medan unga mer aktivt deltar genom nya former av politiskt deltagande genom exempelvis internet, olika bojkotter och undertecknande av namninsamlingar (Borg och Paloheimo 2009, s. 365-370). Undantag finns naturligtvis alltid, men dylika trender har på sistone varit märkbara.

Det har i Finland forskats en hel del kring ungdomars politiska deltagande och speciellt deras låga valdeltagande. Sami Borg (2009, s. 149-172) presenterar fyra olika orsaker. Den första gäller ungas deltagande i val vilket har påvisat att trenden att unga i mindre utsträckning än andra, med undantag för de riktigt äldsta, väljer att rösta i val. Den andra gäller det faktum att unga ofta står som syndabockar då det överlag talas om sänkt valdeltagande även om det inte enbart är bland unga valdeltagandet minskar. Den tredje orsaken är att ungas agerande ses som riktgivande för framtiden. Den fjärde orsaken Borg framför är det ökade intresset för förhandsröstning och därmed en möjlighet att förutspå valdeltagande och valresultat överlag.

Wiberg (2006, s. 116) anser att det behövs mera politik i Finland, men att partiernas fokus inte alltid är som den borde vara samt att partierna i större grad borde vara beroende av medborgarna. Han framhäver att finländarna aldrig tidigare varit så politiskt kunniga och att förutsättningarna att kunna forma sina egna åsikter kring politik är bättre än någonsin (Wiberg 2006, s. 116). Finländare med högre utbildningsgrad har oftast bättre politiskt kunnande än personer med lägre utbildningsgrad plus att högre utbildade tenderar att även mer aktivt delta politiskt (Borg och Paloheimo 2009, s. 365-370). Även i Finland är det tydligt att medborgarnas förtroende för speciellt de centrala spe-

larna i politiken, nämligen partierna och politikerna, har sjunkit. Det har lett till att diskussionen börjat kretsa kring former av politiskt deltagande som kunde stöda den nuvarande politiska strukturen. Direkta påverkningssmöjligheter som diskuterats har bland annat varit medborgarinitiativ och folkomröstningar (Bengtsson och Mattila 2009, s. 303-309). Medborgarinitiativen är en ny form att påverka i Finland och de olika initiativen som startats har fått varierande framgång. Bästa exemplet är i skrivande stund medborgarinitiativet för en jämlik äktenskapslagstiftning som engagerat stora delar av samhället. Medborgarinitiativets framgång beror på medborgares egna aktivitet och vilja att påverka politiskt och är ett exempel på ett nytt sätt att påverka, men även ett exempel på hur kommunikationen och informationsspridningen kan göras genom sociala medier för att efter det även få synlighet genom mer traditionell media.

Då man ser djupare på finländares intresse för politik verkar det gå åt det positiva hållet för demokratin. Förtroendet för demokrati har stärkts i början av 2000-talet och även intresset för demokrati har blivit starkare jämfört med 1990-talet. Det senare gäller dessutom alla åldersgrupper. Utgående från detta kan alltså konstateras att ett minskat intresse eller förtroende för demokrati i sig inte är orsaken bakom sjunkande valdeltagande (Borg och Paloheimo 2009, s. 357-362).

OLIKA GENERATIONERS FORMER AV POLITISKA DELTAGANDE

DE UNGAS RELATION till det högsta beslutsfattandet i ett samhälle och till politik överlag är inte den samma som tidigare. Det betyder inte att unga är ointresserade och oengagerade utan att de deltar politiskt genom andra kanaler och på andra sätt än äldre. Unga stöder det demokratiska idealet, men kan vara kritiska gentemot rådande institutionella system och politiker. Lösningen anses inte vara att pressa unga in i nuvarande system utan att förstå de ungas värderingar och normer. Detta för att få unga att reagera på politiken och få dem integrerade och senare potentiellt ändra den nuvarande politiska strukturen (Dalton 2009, s. 168-171). Att genom tvång få en grupp människor att agera enligt ett system de inte har förtroende för är inte hållbart.

Sociala förändringar i samhället har bidragit till förändringar i normer även kring politiskt deltagande. Det har gets två olika orsaker till varför olika generationer eller olika åldrar har olika samhällliga normer. Dessa är nödvän-

digttvis inte alltid motsägelsefulla. Det första gäller teorin om ett livscykel-fenomen. En del förändringar kan bero på livscykel då man med ålder tar till sig någon viss norm i större eller mindre grad än tidigare. Medborgare förväntas till en viss del med åldern bli mer involverade i sitt samhälle allt efter att de exempelvis bildar familj och tar ansvar för sina arbetskarriärer. Dock påvisar en del forskare att det finns starka tecken som visar att det är mellan generationerna olika sociala förändringar inverkat. Stämmer detta betyder det att medborgerliga normer som politiskt deltagande kommer att fortsätta förändras. I vissa fall kunde man tänka sig att förändringen inom politiskt deltagande och dess former är så starka att det blir en större växling och generationen frångår allt mer traditionella former av politiskt deltagande. Det kunde betyda att på grund av vår demografi kommer samhället i allt större grad att gå mot normer som stöder nya former av politiskt deltagande och frångå normer som förknippas med traditionella former av politiskt deltagande (Dalton 2009, s. 48-52, 67-72).

Den andra teorin betonar generationers olika syn samhället och deras grad av öppenhet att ta till sig och anpassa sig beroende på förändrade samhällsnormer. Sannolikheten att en person väljer nya former av livsstrategier är större bland yngre än äldre. Äldre känner ofta att det är svårare att överge djupt rotade vanor och världsbilder. Då nya livsstilar rotat sig hos en generation har efterkommande generationer en möjlighet att välja de former som passar dem bäst i deras dåvarande situation (Inglehart 2005, s. 23). Nya generationer ställs inför sammanstötningar mellan nyare och äldre normer. Nya generationer tenderar att välja de normer som de facto passar deras liv bättre vilket i sin tur gör att normer uppbyggda på en annan form av samhälle så småningom faller bort. Detta kan leda till konflikter mellan olika generationer (Inglehart 2005, 33-34). I detta ligger grunden för en generationsbaserad teori där unga formas till medborgare med andra normer än äldre. Väljarbeteende ses som ett område som därför anses ha ändrats.

UTBILDNINGSGRAD

ETT FLERTAL OLIKA studier påvisar att sjunkande valdeltagande, medlemskap i politiska partier och identifikation med politiska partier är sammanlänkat med politisk kunskapsnivå. Individer, som på olika vis är ganska lika, kan utveckla väldigt olika politiska uppfattningar beroende på deras kunskap på om-

rådet. Individer med högre kunskapsnivå kan på ett helt annat sätt analysera tidigare beslut och resultat samt bedöma vilken kandidat eller vilket parti som gynnar den egna värdegrunden bäst i jämförelse med vad personer med lägre utbildningsgrad har kunskap att göra. Hög politisk kunskapsnivå har även visat sig korrelera positivt med stöd för demokratiska värderingar samt politiskt deltagande överlag (Milner 2010, s 98-100, 175-195).

Möjligheterna till utbildning har förändrats och förbättrats radikalt under det senaste seklet. Den grundläggande utbildningens kvalitet har ökat och flera och flera väljer att vidareutbilda sig efter grundskolan (Dalton 2008, s. 8-10). Detta gäller speciellt post-industriella samhällen där det råder hög utbildningsgrad och prioriteringar kring en bred och högklassig utbildning för alla. En hög utbildningsnivå korrelerar med mera kunskap och torde därmed även öka valdeltagandet, men det torde även korrelera positivt med ökad grad av andra former av politiskt deltagande där ökad utbildningsgrad även stöder politisk kunskap och aktivitet. Finland och andra västerländska demokratier, som prioriterat utbildning, borde därmed påvisa högt deltagande då det gäller politisk aktivitet av olika slag.

POLITISKT DELTAGANDE

DEMOKRATI HANDLAR OM att medborgare ska engagera sig och vara med om att forma samhället enligt sin bästa förmåga och sitt tycke. För att hålla upp en fungerande demokrati krävs därmed medborgare som formar demokratin, men även medborgare som lär sig av sitt politiska engagemang och genom det bli politiskt mer kompetenta på flera olika plan. Det är det som är grundläggande för ett deltagardemokratiskt ideal (Bengtsson 2008, s. 115-116). Att få kunskapen och redskapen kring politiskt deltagande redan i ett tidigt skede stöder utvecklingen att senare i livet ha ett fortsatt samhällsengagemang.

Politiskt deltagande är ett av de centrala forskningsområdena då man ser på politik. Fria och självständiga möjligheter till politiskt deltagande ger medborgarna möjligheter att uttrycka sina åsikter, behov, orosmoment och problem. Genom olika former av politiskt deltagande fastslås samhällets riktning. Det politiska deltagandet ger indikatorer kring hur välmående det politiska systemet är och på vilken nivå det befinner sig (Brady 1999, s. 737-758).

Samhällsutvecklingen har lett till att det i dagens läge finns flera olika metoder att ta till då en medborgare vill delta politiskt, men det har även med

tiden skett en förändring kring hur medborgarna vill och väljer att delta politiskt. Formerna av politiskt deltagande kanaliseras idag i allt mindre grad direkt via partier. Medborgarnas möjligheter till kommunikation, en höjd utbildningsnivå och därmed större politiskt kunnande har bland annat bidragit till denna förändring (Bengtsson 2008, s. 119-122).

Forskningen är inte helt enig då det gäller att finna en definition för politiskt deltagande. Liksom ordet politik finns det olika åsikter även kring dess definition. Det bidrar till att det finns flera åsikter om vad politiskt deltagande egentligen är samt var gränsdragningen för olika former av politiskt deltagande går. Gränsdragningen för vad som kan kallas politiskt deltagande formas av vilken uppfattningen om politik överlag är. En mer begränsande definition är att politiskt deltagande är det som berör offentligt beslutsfattande av folkvalda eller de högst uppsatta tjänstemännen. Det motsatta till denna snäva definition vore att säga att politik och politiskt deltagande omfattas av all form av makt, styrning och auktoritet i en relation. Denna definition kunde även inbegripa politik inom en familj (Bengtsson 2008, s. 115-118).

Åsa Bengtsson (2008) har tagit fram en modell för definiering av politiskt deltagande, som kommer att användas här. Hon presenterar tre frågor som alla behöver ett svar för att något ska kunna kategoriseras som politiskt deltagande. Det måste utöver dessa vara någon form av handling. Att bara tycka något politiskt utan att desto vidare göra något åt det eller att följa med politiska händelser, exempelvis via media, kan inte klassas som politiskt deltagande innan någon handling eller yttring gjorts. Först bör noteras vem som utför en handling. Det kan vara en individ eller en grupp bestående av medborgare. Följande är hur man gör det, det vill säga vilken form av politiskt deltagande som utförs. Det sista gäller vad det är man vill uppnå med sin handling eller sitt engagemang (Bengtsson 2008, s. 116-118).

Henry E. Brady (1999) har en liknande uppdelning och definition av politiskt deltagande. Han anser att alla former av politiskt deltagande kunde inkludera de fyra grundbegreppen aktiviteter, vanliga medborgare, politik och inflytande. Brady har lyft fram flera synvinklar av definitionen kring politiskt deltagande men alla omfattar hans fyra grundbudskap. Det handlar om att medborgare genom olika kanaler ska göra någon form av politisk handling gentemot någon eller något annat för att uppnå något specifikt mål. Liksom inom Bengtssons definition, finns en klar linjedragning mellan det faktum att det inte räcker med att vara politiskt kunnig, insatt eller följa med samhällsdebatten, det krävs även någon form av handling (Brady 1999, s. 737-758).

Det är större sannolikhet att en del individer deltar mer aktivt politiskt

än andra. Det handlar överlag om individer med högre utbildningsnivå, högre inkomst samt individer i jobb med hög status. Politiskt deltagande kräver en del tid, pengar, motivation och färdigheter beroende på vilken eller vilka former av politiskt deltagande som utövas (Norris 2002, s. 29-31). Här kommer fokus att ligga vid speciellt unga personers deltagande. Det är klart att unga genom färre levnadsår inte i medeltal hunnit komma fram till samma utbildningsnivå, samma inkomstnivå eller hunnit jobba upp sig till höga poster som personer som har hunnit med flera år vid skolbänken och i arbetslivet.

Då det talas om politiskt deltagande eller samhällsaktivitet är det ofta fokus på mer traditionella former av politiskt deltagande som att rösta och vara medlem i ett politiskt parti samt hur det uppstår förändringar inom dessa. Det handlar om officiella förpliktelser, formellt ansvar och medborgares direkta rättigheter så som det traditionellt och tidigare varit definierat (Dalton 2009, s. 2-16, Bengtsson 2008, s. 11-13). Att med några års mellanrum rösta kan för en del te sig som ett ofullständigt sätt att vara politiskt engagerad. Ett vidare engagemang kan se väldigt varierande ut, ha olika innehåll och riktas mot olika aktörer (Bengtsson 2008, s. 11-13). Här kan det noteras att olika individer kan ha väldigt varierande syn på sitt eget och andras nivå av politiska deltagande.

Alla former av politiskt deltagande kräver en del av individen. För att rösta i val behöver medborgaren utforska kandidater, partier eller båda. Mera direkta former av politiskt deltagande kräver dock mer. Exempelvis för att kontakta en beslutsfattare krävs en viss insikt i ärendet personen önskar påverka. De olika formerna av politisk deltagande kräver varierande mycket. Faktum kvarstår ändå att kunskap bidrar positivt till politiskt deltagande. Vid utövande av politiskt deltagande kan behövas kunskap, tid, organisering och i vissa fall pengar. Folk deltar i större utsträckning i dag politiskt genom handlingar som kräver mer initiativförmåga, färdigheter och resurser än då en person bara röstar (Dalton 2009, s. 67-72).

I dagens läge finns inte stor konsensus kring hur mycket politiskt deltagande som krävs eller i vilka former för att det ska vara en fördel för demokratin. Även definitioner kring vad politiskt deltagande är och var gränsen för olika former av deltagande går finns det som vi ser olika åsikter om. En del påstår att deltagande ökat andra att det minskar (Dalton 2009 s. 20-33). Formerna för politiskt deltagande som här mer specifikt tas upp är valdeltagande, medlemskap i politiskt parti, kontakt till politiska beslutsfattare, aktivitet i andra än politiska föreningar, demonstrationer och politiska konsumentval. Dessa former av politiskt deltagande är ofta återkommande i vetenskaplig litteratur och flera olika samhällseliga enkätundersökningar tangerar likaså ofta

specifikt dessa områden (Dalton 2008, Bengtsson 2008, Christensen 2011, Wass 2008, European Social Survey och så vidare). Dessa olika former av politiskt deltagande är inte varandra uteslutande utan de kan tvärtom delvis gå in i varandra och stöda varandras agenda. Det faktum att det finns data att tillgå då det gäller just dessa specifika former av politiskt deltagande gör att det går att jämföra olika åldersgruppers deltagande inom dessa former av deltagande.

VALDELTAGANDE

ATT RÖSTA ÄR en form av pressat politiskt deltagande eftersom det genom val väljs offentliga personer till vissa ämbeten. Den politiska policyn som är resultatet av ett val kan till viss del dock vara oviss eftersom så många olika aspekter spelar in. Själva handlingen, att rösta, kräver i sig inte stor ansträngning i tid och eller samarbete med andra (Dalton 2008, s. 34-35). Däremot beror det på individen hur mycket en person sätter sig in i olika partiers och olika kandidaters politiska åsikter, egenskaper eller annat väljaren kan anse spela en roll vid val av kandidat, parti eller båda.

Det finns idag tydliga skillnader i valdeltagande mellan olika generationer. Varför valdeltagande är lägre bland unga förs det debatt om bland många. Ifall det är fråga om en generationsskillnad så handlar det om ett permanent tillstånd som uppstått under ungas uppväxt (Wass 2008, s. 9-10). Det har förutsetts att postmaterialismen skulle bidra med ökat valdeltagande i och med bland annat medborgarnas stigande utbildningsgrad, men resultatet har visat sig vara det motsatta (Wass 2008, s. 24-25).

Jämförelsen av ungas utveckling kring deltagande i val i liknande länder har inte varit möjlig på ett brett plan på grund av att det inte funnits nationella data att tillgå i alla länder. Utgående från olika enkätundersökningar har det kommit fram till att ungas, under 30-åringars, valdeltagande ligger kring 10-15 procentenheter lägre än den övriga populationen. I vissa länder uppgår siffran till och med till mellan 20-30 procentenheter (Borg 2009, s. 147-172).

AKTIVITET I POLITISKT PARTI

MEDLEMMAR I PARTIER behövs för att sköta vissa uppgifter. Det handlar bland annat om att aktivera sig i någon lokal- eller regionavdelning inom partiet samt delta i deras möten, donera pengar, föra vidare partiets viktiga frågor, fungera som aktivister i valtider, dela ut material, sprida information på olika sätt, välja kandidater, delta i partiets nationella tillställningar och mycket annat. Aktivitet i politiska partier har av vissa sagts handla om att koka te och slicka kuvert. Motiveringen för partiaktivitet kan dock även sägas vara ideologiska incitament, resultatincitament och själva drivkraften som kommer från den politiska processen. Alla partier fungerar dock inte alltid på samma sätt och enligt samma modell (Norris 2002, s. 104-107). Det finns och behövs även partimedlemmar av olika slag, som motiveras och har ett intresse att delta på olika sätt och i olika grad. Utan medlemmar har partierna föga utrymme att verka och föra fram sina åsikter.

I de flesta västerländska länder sägs det överlag råda en nedåtgående trend i medlemskap i politiska partier (Dalton 2008, s. 34-35). Det har framförts att partierna idag klamrar sig fast vid en partimodell som inte passar in i dagens samhälle utan lever kvar i en modell som fungerade i början av 1900-talet (Bengtsson 2008, s. 131-133). Ifall det betyder att partiorganisationen i sig även blivit svagare innebär det att det är svårare att engagera medlemmar i valtider att mobilisera väljare och sprida information om val. En representativ demokrati utan partier är omöjlig att föreställa sig och partier med minimalt antal medlemmar försvagar klart vissa viktiga aspekter av en representativ demokrati (Norris 2002, s. 103-107).

KONTAKTA BESLUTSFATTARE

ATT I DAGENS läge kontakta en beslutsfattare eller en beredande tjänsteman kräver i sig fysiskt inte stor ansträngning eftersom de olika möjligheterna att kommunicera är fler och snabbare än tidigare. Kontakt till beslutsfattare eller beredande tjänstemän kan göras traditionellt via brev eller telefon, men genom nyare tillvägagångssätt så som e-post, sociala medier eller andra forum på internet når responsen rätt person eller rätt instans betydligt snabbare.

Ärenden kan beröra specifika frågor eller en medborgare kan uttrycka en bredare åsikt kring exempelvis samhällsutveckling. Att kontakta en beslutsfattare eller beredande tjänsteman kräver initiativförmåga av en individ eller en grupp. Denna form av politiskt deltagande är dock något det inte behövs andra personer till och kan på det viset göra steget till att ta kontakt lägre. Utbildningsgrad spelar in en del på denna form eftersom personen som kontaktar beslutsfattare behöver kunskap i ärendet. Ärendena kan dock variera stort liksom formerna att ta kontakt och bli hörd. Äldre personer tenderar att vara mer aktiva i att kontakta beslutsfattare, eventuellt eftersom de har mera livserfarenhet av politiska institutioner. Det kan anses att äldre har större behov av att vissa frågor fungerar från statens sida då de blir äldre (Dalton 2008, s. 34-67).

AKTIVITET I ANDRA ÄN POLITISKA FÖRENINGAR

IFALL MEDLEMSKAP I andra föreningar än direkt partipolitiska kan klassas som politiskt deltagande har diskuterats. En del säger att medlemskap i en dylik förening, exempelvis en miljöförening, inte kan klassas som politiskt deltagande medan andra hävdar att det klart kan klassas som en form av deltagande om också liten. Vid litet deltagande i en förening kan det innebära att en person inte gör annat än betalar en medlemsavgift och får en del information. Det till trots är det ett ekonomiskt stöd för någon viss form av aktivitet och personen ges eventuellt bredare möjlighet än andra att få en insyn i föreningens intresseområde (Christensen 2011, s. 11-17). Aktivt deltagande i en förening kräver dock mycket mer av en medborgare beroende på nivån på aktivitet, men samtidigt behöver personen även en insyn i ärendet. En förenings eller organisations aktivitet är riktgivande för hurudan verksamhet och på vilka sätt de för fram sin politik. Det bidrar även till hela synen på föreningen och dess politik (Dalton 2008, s. 34-35).

Intresseorganisationer siktar ofta på att kunna påverka någon viss samhällsfråga och påvisar därmed en viss kunskap. I dagens läge ser det ut som att olika intresseföreningar fokuserar på att försöka påverka något specifikt redan då ärendet är under beredning och innan det hunnit långt i den politiska processen inför ett slutgiltigt beslut (della Porta 2000). Hur en intresseorganisation tas emot bland beslutsfattare och beredande tjänstemän varierar dock

mycket beroende på hur organisationen valt att profilera sig, vilken deras agenda är samt vilken koppling de överhuvudtaget vill ha till beslutsfattare.

Intresseorganisationer jobbar bland annat genom olika former av kampanjer. Kampanjaktivitet kräver tid och motivation i många fall mer än vad röstning gör. Kampanjaktivitet är ofta även mer fokuserat på ett specifikt spörsmål eller politiskt område. Äldre personer tenderar att vara mer aktiva i olika kampanjer än unga. Dock anses skillnaden mellan andelen äldre som är aktiva i olika kampanjer i jämförelse med unga ganska liten (Dalton 2008, s. 34-67).

DEMONSTRATIONER

DEMONSTRATIONER ELLER PROTESTER fokuserar ofta på en specifik politisk fråga eller en politisk målsättning. Det kan vara allt från frågor kring förbud mot valfångst till missnöje gentemot beslutsfattarens politiska linjedragningar. Framgångsrika demonstrationer kan vara väldigt kraftfulla och ge stor synlighet för sin sak, men samtidigt även leda till konflikter. För att igen återgå till exemplet med kampanjen för jämlik äktenskapslagstiftning kunde vi se rörelsen för initiativet organisera en stor demonstration då riksdagen skulle behandla initiativet första gången. Samtidigt mobiliserade rörelsen som var emot initiativet även en demonstration. Genom det gick det att skåda både en väldigt kraftfull demonstration, men som samtidigt stod i konflikt med rörelsen som inte tänkte lika.

Demonstrationer anses vara okonventionella och kan i vissa fall uttrycka en form av frustration och politiskt avståndstagande. Dock är detta inte alltid fallet. Det anses i högre grad vara unga som deltar i demonstrationer. Väldigt olika syn på hur demonstrationer eller protester specifikt skulle vara förknippade med en viss generation finns. En syn påstår att eftersom det är främst unga som utövar denna form av politiskt deltagande så kommer de att sluta med det då de bli äldre och nya generationer tar över. Den andra teorin säger att detta är en form av politiskt deltagande som är specifik för den nuvarande unga generationen och eventuellt även en del av den generationens val av form av politiskt deltagande (Dalton 2008, s. 34-35). Demonstrationer har dock funnits en tid och det råder inte för tillfället tecken på att denna form av politiskt deltagande skulle försvinna i och med att dagens unga blir äldre.

POLITISKT DELTAGANDE HÅLLER delvis på att förvandlas till att vara en form av livsstilspolitik. Det betyder att en person inkluderar sina politiska åsikter i sina val i vardagen. Att göra medvetna konsumentval på basis av politisk övertygelse är ett klart resultat av detta och en relativt ny form av politiskt deltagande. Det kan gälla bojkotter av produkter eller att medvetet köpa vissa specifika produkter. Det kan exempelvis handla om att en person väljer produkter på basis av hur ekologiskt hållbar produkten är (Christensen 2011, s. 39). Medvetna konsumentval på basis av någon viss politisk övertygelse är en av de mest populära formerna av politiskt deltagande i flera västerländska samhällen även om resultaten från olika länder varierar ganska kraftigt. Detta är en av de nyare formerna av politiskt deltagande som i likhet är längst bort från de traditionella påverkningskanalerna (Christensen 2011, s. 200).

Flera studier kring politiska konsumentval väljer att inte beakta detta vid forskning av politiskt deltagande. Orsaken är att målgruppen kan variera ganska mycket och att verksamheten inte alltid riktar sig till politiska beslutsfattare i den traditionella politiska strukturen. Formen att påverka kan försvaras med att detta sätt kan anses vara en direkt reaktion på att medborgare tycker att beslutsfattare inte tagit tag i just problematiken de eftersträvar med sin handling. Då blir det en form av politiskt deltagande (Bengtsson 2008, s. 136-137).

Politiska konsumentval inkluderas här eftersom de platsar inom den aktuella definitionen för politiskt deltagande och eftersom det finns jämförbar data på området. Politiska konsumentval är något medborgare i långt utvecklade länder kan ta till i större grad än utvecklingsländer. Det är klart att denna form av politiskt deltagande i bred grad kan utövas i Finland då det i vårt samhälle finns valmöjligheter då det gäller konsumtion av varor och tjänster. Denna form av politiskt deltagande kan därmed vara intressant att se djupare in på.

Denna form skulle nödvändigtvis inte av alla personer klassas som politiskt deltagande även om det är klart att det är en form av samhällsaktivitet. Det gäller exempelvis aktivitet i civilsamhället, val av produkter på basis av politiska, miljömässiga eller etiska val även om det kostar mera. Flera personer ser mera på sina val som personliga val där de genom sin handling även försöker forma vem de är och vad som beskriver dem, utan att på det stora hela vilja definiera sig själva som politiska. Det är ändå en handling som har en inverkan gentemot speciellt vår form att konsumera varor och tjänster.

OLIKA FORMER AV politiskt deltagande via internet har av många framhållits som en potentiell kanal att aktivera medborgare politiskt, även personer som anser att politik känns avlägset. Via internet blir steget till politisk information och äve till att lära sig mera om samhällseliga frågor lägre. Internet anses vara en snabb, förmånlig och effektiv väg för politiker att hålla en form av kontakt med väljare och vice versa (Strandberg 2009, s. 65-67). Politiskt deltagande via internet utvecklas ständigt. Möjligheterna att organisera samt sprida och motta politisk information med personer med liknande åsikter eller intressen är stora. Individen väljer i hög grad själv i vilken utsträckning personen vill engagera sig och på vilket sätt (Dalton 2008, s. 34). Det bör dock poängteras att valmöjligheterna på internet är väldigt många. Det är enkelt att välja bort sidor som inte intresserar ens egna politiska åskådning och att istället förkovra sig bland likasinnade. Detta bidrar till att det i viss mån kan vara svårt att definiera hur mycket en persons form att agera via internet verkligen påverkar och om det därmed kan klassas som politiskt deltagande.

Detta område lyfts fram som en viktig aspekt av många forskare inom området. Tyvärr är data och forskningen kring internets inverkan dock väldigt bristfällig och haltande ännu idag (Milner 2010). Faktum kvarstår att oberoende hur vi ser på saken är internet här för att stanna och ett måste i framtiden för att fördjupa individens kunnande, vidareutveckla informationsgången och även för politisk kommunikation. För att kunna hantera och hitta lösningar på bristen på politiskt deltagande och engagerande av nuvarande och framtidens avhoppare måste internet vara en del av åtgärder (Milner 2010, s. 53-76). I denna pamflett kommer inte politisk påverkan via internet att inkluderas på grund av avsaknad av data och klarhet i hur politiskt deltagande via internet begränsas, men det tål att nämnas att internet är något som används i samband med så gott som alla ovan nämnda former av politiskt deltagande. Inför framtiden måste det tas fram pålitliga sätt att mäta politiskt deltagande även via internet, ifall det finns verkligt intresse att mäta och jämföra ett flertal olika former av politiskt deltagande. Gränsdragningarna för vad som kan klassas som politiskt deltagande och vad som inte gör det måste vara klara för att det ska mäta det verkliga utfallet av en viss handling via internet. Det gäller att klargöra vem som utför handlingen, vilken, det vill säga hurudan handlingen är och vad målsättningen med handlingen är samt i vilken utsträckning det ska göras för att det kan klassas som en form av politiskt deltagande.

TRADITIONELLA FORMER AV politiskt deltagande är valdeltagande och medlemskap i politiskt parti och till nya former av politiskt deltagande anses höra demonstrationer, aktivitet i andra än partipolitiska organisationer och politiska konsumentval. Traditionellt politiskt deltagande präglas av värderingar och ageranden som att rösta i val, ha medlemskap i ett politiskt parti, följa lag och ordning, att aldrig kringgå skatter, militärtjänstgöring, följa med regeringen och rapportera ett brott samt en stark tillhörighet till staten och även att ställa upp för nationella behov. Inom de traditionella formerna lyfts även fram en syn på valdeltagande som en plikt, delvis en formell skyldighet (Dalton 2009, s. 5-33). Inom denna grupp framkommer att medborgarna som föredrar dessa former av politiskt deltagande och politiska värderingar är väldigt lojala och stöder starkt en traditionell politisk ordning (Dalton 2009, s. 17). Att enbart hålla sig till de traditionella formerna av politiskt deltagande begränsar aktivt deltagande och upprätthåller ett avgränsat spelrum. Modellen stöder även redan existerande politiska ordningar och redan befintliga former samt uppbyggnad av auktoritet eller myndighet (Dalton 2009, s. 30-33).

Eftersom arenan för påverkan av enbart det traditionella slaget till viss del är begränsad och beroende av vissa tidpunkter finns det en risk att dessa handlingar bidrar till erodering av valdeltagandet. Det kan därmed delvis framstå som bakgrundsfaktor till varför det uppstått nya former av politiskt deltagande som demonstrationer, aktivitet i olika medborgarorganisationer och politiska åsikter som styr konsumtionsval. Dessa och dylika värderingar och former av politiskt deltagande så som volontär-arbete, ha förståelse för andra, hjälpa andra som har det svårt både i hemlandet och globalt och förmande av egna åsikter ökar ständigt. Nya former av politiskt deltagande betonar handlingar som betydelsen av en bredare definition av en medborgares plikter liksom att även innefatta sociala angelägenheter samt andra personers välfärd. Till viss del visar dessa enkätundersökningar också att denna grupp röstar och följer med regeringen, men i aningen mindre grad än gruppen personer som starkt håller fast vid traditionella former av politiskt deltagande. Denna grupp präglas av en viss autonomi för att medborgarens syn ska kunna försöka förstå även andras åsikter medan medborgaren också ska präglas av en moralisk och empatisk inställning till att hjälpa andra. I jämförelse med gruppen som prioriterar traditionella former av politiskt deltagande är de som agerar utgående från nya former av politiskt deltagande mera socialt aktiverade

och färdiga att stå upp för sina principer samt utmana existerande politiska eliter (Dalton 2009, s. 21-33).

De traditionella formerna av politiskt deltagande och nyare former av politiskt deltagande står inte i kontrast till varandra. Medborgarna som starkare följer nyare normer är dock i större utsträckning benägna att göra offentliga handlingar framom att rösta. Även om medborgarna i denna grupp kan tycka att deltagande i val är viktigt deltar de eventuellt ändå hellre själva mer aktivt genom andra kanaler (Dalton 2009, s. 55-57). Dessa personer kan anse sig och de facto vara väldigt aktiva i samhället, men ändå låta bli och rösta utan att se några problem med detta (Dalton 2009, s. 5).

Bland annat Russell J. Daltons teori är den att unga i större utsträckning engagerar sig inom mindre konventionella former av politiskt deltagande som till exempel genom olika former av demonstrationer eller konsumtionsval av politisk anledning. Samtidigt är hans teori även att äldre tar del av traditionella former av politiskt deltagande som att rösta i val eller vara aktiva i politiska partier i större grad än vad yngre gör. Med detta vill han påvisa att unga inte är lata då det kommer till politiskt deltagande utan bara deltar genom nya former av politiskt deltagande. Orsaken till förändringarna i politiskt deltagande påstår han vara skifte i samhällsnormer (Dalton 2009, s.53-75). Dalton tillägger att förändringarna inom normer direkt kan sammanlänkas med valet av form av politiskt deltagande (Dalton 2009, s. 17).

VARFÖR ÄNDRAS VÅRT SAMHÄLLE?

DET ÄR TVÅ olika effekter som bidrar till en samhällsutveckling. Det första är att medborgarna har nya färdigheter och resurser som bidrar till bättre politisk förståelse och det andra är att medborgarnas sociala syn på politik och samhället ändrats. Orsakerna som lyfts fram till de aktuella förändringarna i politiskt deltagande och samhällsaktivitet är förändrad och högre levnadsstandard, bättre tillgång till information, kunskapsbaserade färdigheter, förändringar inom arbete, generationsväxlingar, kvinnors inträde på arbetsmarknaden, möjligheter för minoriteter, utökade civila rättigheter, social mångfald och andra sociala förändringar. Ökade möjligheter till att individen själv kan uttrycka sig och agera individuellt innebär även att den politiska kulturen förändras (Dalton 2009, s. 1-18).

Med undantag för katastrofer och krig finns det inget annat fenomen

som inverkar på medborgares dagliga liv i samma utsträckning som socioekonomisk utveckling. En socioekonomisk trygghet inverkar på medborgares livssituation både fysiskt och psykiskt då ekonomiska hot direkt inverkar negativt på det folk upplever som sina grundläggande behov. Socioekonomisk utveckling minskar begränsningarna kring autonomi, kreativitet och valmöjligheter på tre olika sätt. Det första gäller sjunkande fattigdom och därigenom en känsla av säkerhet. Det andra gäller att socioekonomisk utveckling bidrar till höjd utbildningsnivå. Det tredje gäller att socioekonomisk förbättring bidrar till social karaktär och utvecklar mänskligt deltagande (Inglehart 2005, s. 22-25).

Modernisering är den vanligaste orsaken till förändringar i politiskt deltagande (Norris 2002, Inglehart 2005, Dalton). Moderniseringen bidrar till högre levnadsstandard, tillväxt inom servicesektorn och bättre möjligheter till utbildning. Dessa ser vi har inverkat på flera postindustriella samhällen och därmed bidragit till en ny form av medborgardeltagande i västerländska demokratier. Det har å sin sida sedermera bidragit till sjunkande lojalitet för traditionella hierarkiska uppbyggnader och auktoriteter som kyrkan, politiska partier och andra traditionella intressegrupper eftersom ett större fokus på specifika sakfrågor och nya sociala rörelser uppstått i större utsträckning (Norris 2002, s. 19-25).

Ett flertal forskare inom politiskt deltagande är inne på väldigt liknande spår då det gäller vad moderniseringen bär med sig. De anser att moderniseringen, desto mer den utvecklas, leder till en viss utveckling inom den politiska kulturen. Utvecklingen går i en allt mer individualiserad riktning och många, speciellt yngre, är mer fokuserade på ensakrörelser och individuella handlingar än tidigare. Det sätter i sig en prägel på den politiska kulturen och alla lyfter fram det sjunkande deltagande i val och politiska partiers verksamhet. Samtidigt lyfter forskare som Ronald Inglehart, Pippa Norris och Russell J. Dalton alla upp nya former av politiskt deltagande som eventuella områden som kommer att bli mer betydande i långvariga demokratier.

I jämförelse med tidigare generationer ser vi i samtida samhällen förändrade sociala normer i form av att hierarkiska relationer och försvar av auktoriteter sätts åt sidan och decentralisering, individbaserade uttryckssätt och vilja att delta i beslutsfattande som gäller ens eget liv tar plats. Förändringar i ens normer bidrar till att det även sker förändringar i politiskt deltagande, men samhället berörs även generellt exempelvis genom medborgares arbete, livsstil samt individens roll i samhället (Dalton 2008, s. 79-95).

MEDBORGARE HAR I dagens läge fler och bredare möjligheter att direkt försöka påverka något visst beslut, kontakta beslutsfattare via ett flertal kanaler som exempelvis e-post, telefon, sociala medier och andra vägar genom internet, informationstillgången är bättre och möjligheter att delta och mobilisera bojkotter eller olika former av demonstrationer eller namninsamlingar är flera och snabbare än tidigare. Repertoaren och möjligheterna är flera och de har blivit mer direkta kanaler till politisk påverkan. Dessa former av påverkan skiljer sig från tidigare institutionaliserade och mer oregelbundna möjligheter som exempelvis valdeltagande från tidigare år (Dalton 2009, s. 51-67).

POLITISKT DELTAGANDE I FINLAND

I DETTA KAPITEL jämförs tre olika åldersgruppers politiska deltagande i Finland. Kapitlet börjar med att ta fram skillnader i enskilda former av politiskt deltagande för att sedan gå över till att jämföra även traditionella och nya former av politiskt deltagande. Kapitlet avslutas med att se på hur olika åldersgrupper ser på sitt politiska intresse. De tre åldersgrupperna är 18-34-, 36-51- och över 51-åringar. Analysen som görs är baserad på data från European Social Survey och riksdagsvalsundersökningen 2011 i Finland. European Social Survey har vart annat år sedan 2002 gjort omfattande enkätundersökningar för att mäta attityder, åsikter och beteendemönster hos européer från mer än 30 länder. Finland har deltagit i samtliga omgångar. De främsta målen för European Social Survey är att bland annat kunna kartlägga nuläge och förändringar i sociala strukturer, nuvarande tillstånd och attityder i Europa då det kommer till sociala, politiska och moraliska strukturer utgående från medborgares egna uppfattningar och omdömen. Enkätundersökningarna som används här är de nyaste, det vill säga från år 2012. Totalt kan det nämnas att det är knappa 2200 intervjuer som samlats in från Finland.

VALDELTAGANDE

European Social Survey ställde frågan ”En del människor röstar inte nuförtiden av en eller annan anledning. Röstade Ni i senaste riksdagsval i april 2011?”

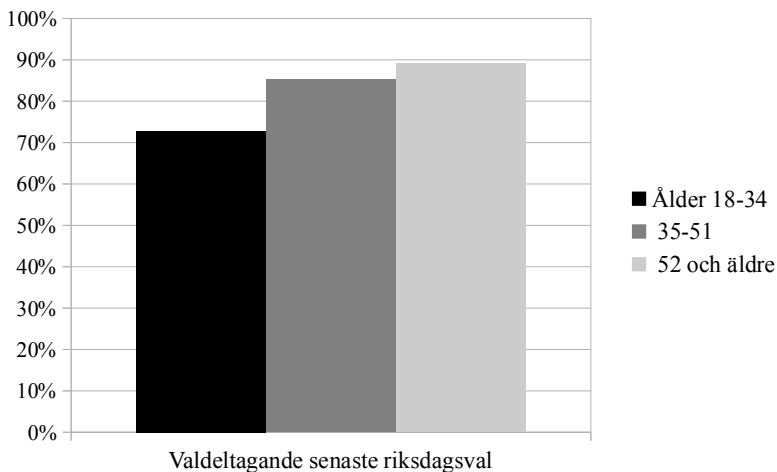
Tabell 1. Valdeltagande vid senaste riksdagsval i Finland

Källa: European Social Survey

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Valdeltagande senaste riksdagsval	Ja	% av åldersgrupp	62,5%	81,4%	88,6%	80,8%
		% totalt	14,6%	20,1%	46,1%	80,8%
	Nej	% av åldersgrupp	23,4%	14,1%	10,8%	14,6%
		% totalt	5,4%	3,5%	5,6%	14,6%
	Saknade rösträtt	% av åldersgrupp	13,3%	3,1%	0,2%	4,0%
		% totalt	3,1%	0,8%	0,1%	4,0%
Vet inte	% av åldersgrupp	0,8%	1,4%	0,4%	0,7%	
	% totalt	0,2%	0,3%	0,2%	0,7%	
Totalt	% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% totalt	23,3%	24,7%	52,1%	100,0%	

Undersökningen är begränsad till att enbart beröra svar från personer över 18 år. Även om en person är över 18 år kan det innebära att en person inte varit röstberättigad i senaste riksdagsval, vilket framkommer ovan och speciellt inbegriper den yngsta åldersgruppen varav 13,3 % uppger att de inte varit röstberättigade. Personer över 18 år kan även vara icke-röstberättigade, men procenttalet 3,1 % är aningen förvånande i åldersgruppen 35-51 åringar.

Figur 1. Valdeltagande vid senaste riksdagsval

I figur ett är andelen icke-röstberättigade och personer som inte visste ifall de deltog i senaste riksdagsval borttagna så att andelen 18-34 åringar som sagt att de röstat i senaste riksdagsval är 72,8 %, 35-51 åringar är 85,2 % och 52 åringar och äldre är 89,1 %. Det har i andra undersökningar uppskattats att 18-29 åringarnas valdeltagande i 2011 års riksdagsval låg mellan 55-60 % (Borg 2012, s. 16). Enligt ungdomslagen i Finland klassas en person inte längre som ungdom efter att man fyllt trettio. Därmed kunde man tänka sig att det är de äldre i denna grupp som drar upp valdeltagandet en del. Ett annat alternativ är att respondenterna i enkätundersökningen är mer benägna att rösta än medeltalet för finländska ungdomar.

Det är uppenbart att valdeltagande bland respondenterna i undersökningen ökar med ålder. Skillnaden mellan den yngsta åldersgruppen och mellersta gruppen är 18,9 procentenheter, medan skillnaden mellan den mellersta åldersgruppen och den äldsta gruppen är 7,2 procentenheter. Skillnaden mellan den yngsta och äldsta gruppen är därmed 26 procentenheter vilket är en tydlig skillnad. Det är dock ingen nyhet att ungas valdeltagande är lägre än äldre generationers. Denna observation stöder även tidigare teorier om att ungas valdeltagande är lägre än äldre generationers.

För finländarna är valdeltagande den vanligaste formen av politiskt deltagande i denna studie. 80,8 % av respondenterna från Finland uppger sig ha röstat i senaste riksdagsval. Sanningen är ändå den att 70,5 % av den myndiga finländska befolkningen röstade i riksdagsvalet 2011 och det stämmer långt ifrån ihop med European Social Surveys siffror. Antingen har respondenterna medvetet uppgett bredare valdeltagande än det i verkligheten var eller sen är personerna som är intervjuade i enkät-undersökningen mer benägna att rösta än medborgarna överlag.

UPPFATTNING OM VALDELTAGANDE

RIKSDAGSVALSUNDERSÖKNINGEN 2011 I Finland ger oss möjligheten att även få fram resultat kring i vilken grad respondenter anser att det är en medborgerlig plikt att rösta. I undersökningen ställdes frågan "Anser Ni att det är en medborgerlig plikt att rösta?" Frågan är intressant med tanke på att frågeställningen använder ordval som "plikt", som kan förknippas närmare till mer traditionell terminologi då det gäller politiskt deltagande, speciellt då det gäller valdeltagande. Svarsalternativen är fem och inbegriper fyra olika nivåer av hur

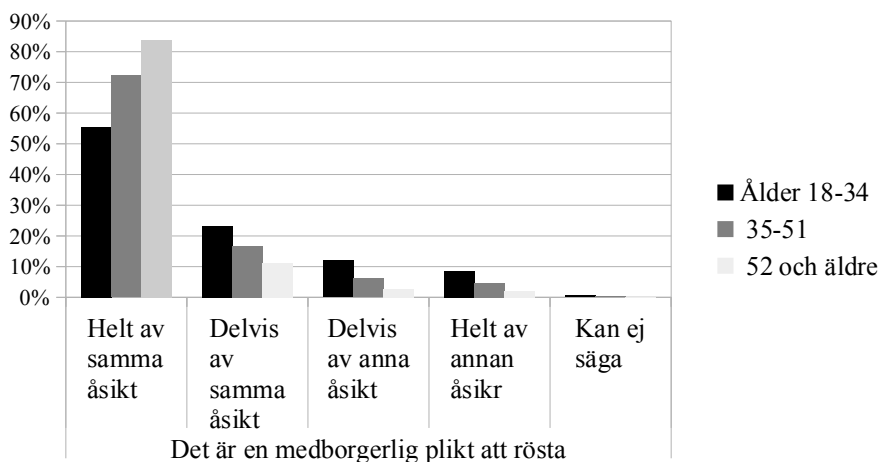
väl respondenten instämmer med påståendet samt ger även alternativet att svara "kan ej säga".

Tabell 2. Andelen som anser det vara en medborgerlig plikt att rösta

Källa: Riksdagsvalsundersökning 2011

		Ålder			Totalt
		18-34	35-51	52 och äldre	
Anser du att det är en medborgerlig plikt att rösta?	Helt av samma åsikt	55,5%	72,3%	83,8%	74,0%
	Delvis av samma åsikt	23,3%	16,8%	11,2%	15,6%
	Delvis av annan åsikt	12,0%	6,1%	2,8%	5,9%
	Helt av annan åsikt	8,5%	4,6%	2,1%	4,3%
	Kan ej säga	0,6%	0,3%	0,2%	0,3%
Totalt		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Figur 2. Andelen som anser det vara en medborgerlig plikt att rösta

Det är över 50 % som i alla tre åldersgrupper är helt av samma åsikt att det är en medborgerlig plikt att rösta. Då man dessutom adderar dem som är helt av samma åsikt och dem som är delvis av samma åsikt är det en betydande majoritet som svarar jakande på frågan. Då de två jakande grupperna adderas är 78,8 % av 18-34-åringarna, 89,1 % av 35-51-åringarna och 95 % av personerna över 52 år av denna åsikt. En märkbar andel av respondenterna ser alltså det

som en medborgerlig plikt att rösta. Det som kan vara intressant att notera är att även om ett flertal respondenter anser att det är en medborgerlig plikt att rösta så går de de facto ändå inte till valurnorna. Detta gäller samtliga åldersgrupper. Skillnaden mellan personer som röstar och personer som anser att det är en medborgerlig plikt att rösta är bland 18-34-åringarna är 16,3 procentenheter, bland 35-51-åringar 7,7 procentenheter och bland den äldsta åldersgruppen 6,4 procentenheter. Andelen som inte vet om det är en medborgerlig plikt att rösta är liten i alla åldersgrupper. Flera stöder därmed tanken om att man anser valdeltagande vara viktigt och en plikt, men det betyder ändå inte att man går till valurnorna.

Det är därmed en utmaning för de politiska partierna och kandidaterna att hitta en lösning på detta. De som kommer fram till en lösning, kring varför en del väljer att låta bli att rösta även om det ser det som en plikt, och hittar något som råder bot på detta kunde ha en ganska stor väljarskara att vinna över på sin sida.

AKTIVITET I POLITISKT PARTI

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna arbetat i ett politiskt parti eller politisk grupp?”

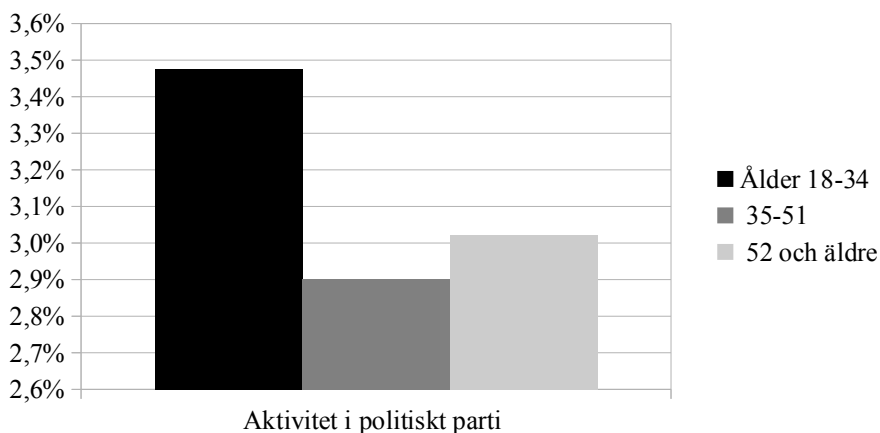
Tabell 3. *Aktivitet i politiskt parti eller politisk grupp under senaste 12 månaderna*
Källa: *European Social Survey*

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Aktivitet i politiskt parti	Ja	% av åldersgrupp	3,5%	2,9%	3,0%	3,1%
		% totalt	0,8%	0,7%	1,6%	3,1%
	Nej	% av åldersgrupp	96,5%	97,1%	97,0%	96,9%
		% totalt	22,5%	23,9%	50,5%	96,9%
Totalt	% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% totalt	23,3%	24,6%	52,0%	100,0%	

Här ska det noteras att frågeställningen explicit frågar efter aktivitet och därmed tolkas det som konkret handling. Denna frågeställning kan därmed inte inbegripa enbart medlemskap i ett politiskt parti eller att man på annat

vis är trogen ett specifikt parti utan att ta till konkreta åtgärder. Frågeställningen är inte den mest klara. Då det frågas efter politiskt parti eller politisk grupp finns det en risk att respondenten kan koppla detta ordval "politisk grupp" till annan form av politisk grupp även om den är icke-partipolitiskt. Frågeställningen ställer dock till med större bekymmer då det gäller jämförelsen mellan de europeiska länderna. Min tolkning av denna fråga är nämligen att det explicit måste vara en partipolitisk grupp eftersom det i ett senare skede frågas efter andra föreningar eller organisationer.

Figur 3. Aktivitet i politiskt parti eller politisk aktionsgrupp under senaste 12 månaderna

Först och främst ska det poängteras att det är en marginell del av dem som svarat på enkätundersökningen som varit aktiva i ett politiskt parti eller i en politisk aktionsgrupp. Samtidigt är det denna gång den yngsta åldersgruppen som påvisar större aktivitet. 3,5 % av den yngsta åldersgruppen har varit aktiv i ett politiskt parti, 2,9 % av den mellersta gruppen och 3 % i den äldsta gruppen. Skillnaden mellan den mellersta och äldsta åldersgruppen är så gott som icke existerande (0,1 procentenheter) medan skillnaden mellan dessa och den yngsta gruppen är 0,5 respektive 0,6 procentenheter. Även om det som procentenheter är en låg siffra kunde det eventuellt anses vara en relativt stor skillnad procentuellt. För långt gående slutsatser ska ändå inte dras då den totala andelen som svarar att de varit aktiva i ett politiskt parti är liten. En förklaring till varför unga visar sig i större utsträckning vara aktiva i politiska partier eller politiska aktionsgrupper kunde vara på att en stor del av dessa

eventuellt inte ännu bildat familj eller kommit in på arbetsmarknaden. Att bilda familj och fokusera på sin arbetskariär kräver tid från annat man kunde tänka sig att aktivera sig inom.

MEDLEMSKAP I POLITISKT PARTI

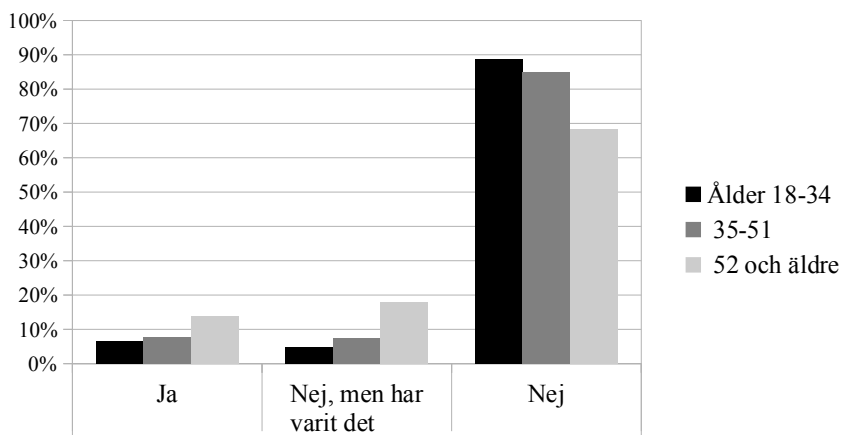
RIKSDAGSVALSUNDERSÖKNINGEN 2011 STÄLLDE frågan ”Är Ni medlem i något politiskt parti?”. Med tanke på frågeställningen i föregående fråga är denna fråga intressant, relevant och kompletterar den tidigare fråga och studien i sig.

Tabell 4. Medlemskap i politiskt parti

Källa: Riksdagsvalsundersökning 2011

		Ålder			Totalt
		18-34	35-51	52 och äldre	
Medlem i politiskt parti	Ja	6,6%	7,6%	13,8%	10,5%
	Nej, men har varit det	4,7%	7,3%	17,9%	12,0%
	Nej	88,6%	85,1%	68,3%	77,5%
Totalt		100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Figur 4. Medlemskap i politiskt parti

Resultaten av denna fråga om medlemskap i ett politiskt parti och den tidigare, som berörde aktivitet i politiskt parti eller partipolitisk aktionsgrupp, berör lite samma område, men ger motsatt resultat då det kommer till hur stor andel av åldersgrupperna aktiverar sig. Medlemskap i politiskt parti bland respondenterna är vanligast hos den äldsta gruppen där 13,8 % är medlemmar i ett politiskt parti och hela 17,9 % inte längre är det, men varit det tidigare. Den yngsta gruppen är här den som i minst utsträckning är partimedlemmar (6,6 %) och bara 4,7 % har varit det tidigare, men är inte det längre. Den mellersta gruppen med 35-51-åringar faller mellan de två andra åldersgrupperna då det kommer till både nuvarande och tidigare medlemskap. Det är klart att sannolikheten att någon gjort något tidigare är större bland äldre, med fler levnadsår på nacken, än bland yngre, som vi även ser då det kommer till svarsalternativet att man tidigare varit medlem, men inte är det längre. Ofta nämns även tidigare årtionden, som den äldsta åldersgruppen levt igenom, då det funnits en större politisering i samhället, som något som motiverat att engagera sig i ett politiskt parti.

Då man jämför frågan om aktivitet i politiskt parti eller politisk aktionsgrupp så ser det överlag ut att det enligt svaren i dessa enkätundersökningar finns en viss mängd passiva medlemmar i de politiska partierna. Bland den yngsta gruppen uppger 3,5 % sig varit aktiva senaste 12 månaderna i ett politiskt parti eller partipolitisk aktionsgrupp, medan 6,6 % av dem är partimedlemmar. Av gruppen med 35-51-åringar uppger 2,9 % sig varit aktiva i partipolitiken, medan 7,6 % av dem säger sig vara partimedlemmar. Den största skillnaden mellan aktivitet i partipolitiken och medlemskap ser vi ändå bland den äldsta gruppen respondenter där 3 % uppger sig ha varit aktiva i partipolitiken, medan 13,8 % av dem uppger sig vara partimedlemmar. Där ser vi en skillnad på hela 10 procentenheter. Här bör dock poängteras att siffrorna är tagna ur två olika enkätundersökningar och respondenterna därmed inte är de samma.

På grund av frågeställningarna i de två senaste frågorna är det svårt att jämföra dessa enskilt med tidigare teorier. Teorin om att unga inte är medlemmar i politiska partier, som klassas som traditionella former av politiskt deltagande, stämmer överens med den senare frågans resultat. Men eftersom unga tydligen ändå är aktiva i partiers verksamhet eller politiska aktionsgrupper i annan utsträckning än enbart genom medlemskap är det tveksamt om man kan tolka det så enkelt som det gjorts tidigare. I denna fråga kunde man gå tillbaka till själva definitionen av politiskt deltagande. Tidigare har nämnts

att det måste ske någon tydlig handling för att det ska klassas som politiskt deltagande, men just då det kommer till medlemskap kontra verklig aktivitet i politiskt parti eller partipolitisk aktionsgrupp är vi ändå ute på hal is. Att ta till verkliga handlingar är att i större utsträckning försöka påverka politiskt än att enbart vara medlem i ett parti. Vi är därmed tillbaka vid frågan hur man kan mäta politiskt deltagande. Genom att betala sin medlemsavgift (ifall det finns krav på det) kan det klassas som att man genom en ekonomisk handling stöder något politiskt, men man kan fråga sig om det är en tillräcklig handling för att det ska kunna omfattas som politiskt deltagande.

Ur unga partimedlemmars synvinkel kunde det vara intressant att noggrannare se på vilken reell makt de har inom partiet. Alla partier i Finland har sina ungdomsförbund som i större eller mindre grad beaktas inom partistrukturen, men det innebär inte automatiskt att de skulle ha avgörande röster då det kommer till det egentliga beslutsfattandet inom ett parti.

KONTAKTA BESLUTSFATTARE

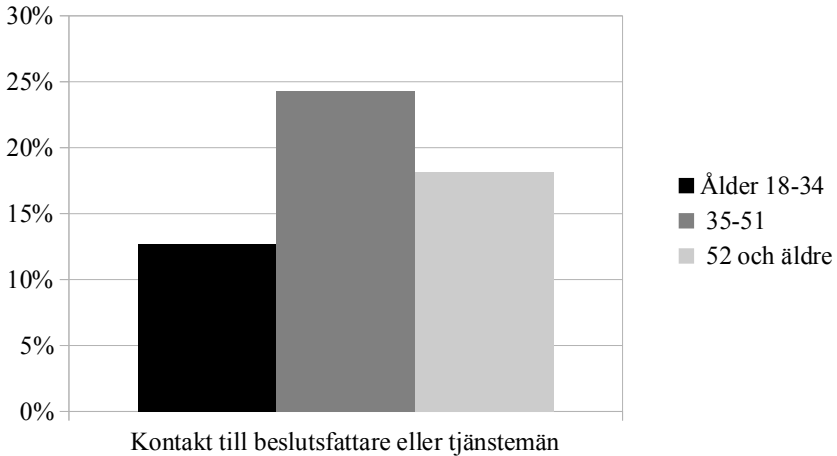
EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna kontaktat en politiker eller en statlig eller kommunal tjänsteman?” Skötsel av personliga ärenden omfattades inte av frågan.

Tabell 5. Kontakt till beslutsfattare eller offentlig tjänsteman

Källa: European Social Survey

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Kontakt till beslutsfattare eller tjänstemän	Ja	% av åldersgrupp	12,7%	24,3%	18,1%	18,4%
		% totalt	3,0%	6,0%	9,4%	18,4%
	Nej	% av åldersgrupp	87,3%	75,7%	81,9%	81,6%
		% totalt	20,3%	18,7%	42,6%	81,6%
Totalt	% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% totalt	23,3%	24,7%	52,0%	100,0%	

Figur 5. Kontaktat beslutsfattare eller offentlig tjänsteman

Frågeställningen berör direkt politiskt deltagande och den passar in både bland de traditionella och nya formerna av politiskt deltagande. Dock har det framhävts bland annat av Russell J. Dalton att äldre personer tenderar att vara mer aktiva i att kontakta beslutsfattare, eventuellt eftersom de har mera livserfarenhet av politiska institutioner. Det kan anses att man med åldern har större behov av att vissa frågor fungerar från samhällets sida. Det är dock denna gång den mellersta gruppen som uppger att de försöker påverka politiskt just genom denna kanal. 24,3 % av respondenterna uppger att de kontaktat en politiker eller kommunal eller statlig tjänsteman. Det är 11,6 procentenheter mer än i den yngre gruppen och 6,2 procentenheter mer än i den äldsta gruppen. Att det just är den mellersta gruppen som i högre grad än de andra åldersgrupperna tar till denna form av politisk deltagande kunde eventuellt med lite grund i tidigare spekulationer förklaras med att de bildat familj och ser betydelsen av sina egna barns utbildning eller att deras föräldrar blivit till åren komna och är i behov av olika former av vård.

AKTIVITET I ANDRA ÄN PARTIPOLITISKA FÖRENINGAR

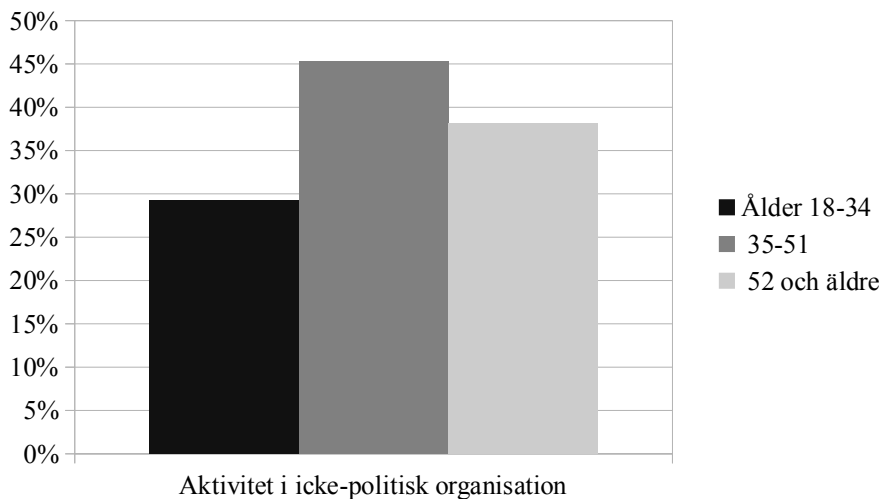
EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna arbetat i en annan organisation eller förening?” Vilken som helst annan förening eller organisation omfattades vid denna fråga. Organisationen eller föreningen behövde inte vara politisk.

Tabell 6. Aktivitet i annan än partipolitisk organisation eller förening senaste 12 månaderna
Källa: European Social Survey

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Aktivitet i icke-politisk organisation	Ja	% av åldersgrupp	29,2%	45,3%	38,2%	37,8%
		% totalt	6,8%	11,2%	19,9%	37,8%
	Nej	% av åldersgrupp	70,8%	54,7%	61,8%	62,2%
		% totalt	16,5%	13,5%	32,2%	62,2%
Totalt	% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% totalt	23,3%	24,6%	52,0%	100,0%	

Här liksom i den förra frågeställningen framkommer det att det är den mellersta gruppen som är mest aktiv. 45,3 % av respondenterna uppger sig under de senaste 12 månaderna varit aktiva i föreningar eller organisationer, som inte är partipolitiska. 38,2 % av den äldsta gruppen sade sig även ha varit aktiva medan siffran var 29,2 % för den yngsta gruppen. Finländare har vanligtvis sagts vara jämförelsevis aktiva i föreningar och organisationer, men med dessa siffror kan man fråga sig om aktiviteten kommer vid en specifik ålder eller om aktiviteten avtagit. Teorin om att unga i större grad än äldre skulle aktivera sig i andra föreningar än partipolitiska passar inte in på Finland. Även om den äldsta gruppen inte är mest aktiv i denna form av politiskt deltagande, blir den yngsta gruppen ändå efter även den äldsta gruppen. Skillnaden mellan den yngsta gruppen och 35-51-åringarna är 17,1 procentenheter och mellan den yngsta och den äldsta gruppen 9 procentenheter. Jämförelsen mellan dessa resultat och resultatet från frågan om aktivitet i politiska partier eller politiska grupper skulle man ha kunna tänka sig till viss del vara någorlunda liknande då det i viss mån handlar om liknande handlingar. Så verkar fallet dock inte vara.

Figur 6. Aktivitet i annan organisation eller förening än partipolitiska senaste 12 månaderna

Liksom frågeställningen kring hur mycket reell makt yngre partimedlemmar har i jämförelse med äldre kan liknande fråga ställas även då det gäller andra föreningar och organisationer. Möjligheterna varierar kraftigt från organisation till organisation, men det gör även olika organisationers verkliga inflytande på beslutsfattande i ett samhälle, exempelvis gentemot riksdag och regering. Ungdomar har bildat egna organisationer som fungerar som intressebevakare för just en specifik grupp i samhället, som kan beröra enbart unga. Här kan vi bland annat se exempel på olika studerandeorganisationer där unga oftast har de ledande posterna.

Efter att allmän rösträtt infördes i Finland identifierade medborgarna sig med ett parti utgående från klasstillhörighet eller språk. Partierna styrde i hög grad hur politiken skulle se ut i landet. Flera tidningar och större intresseorganisationer var förknippade direkt med partierna. Så småningom under 1900-talet blev partierna allt mer institutionaliserade och samhället delades inte i samma utsträckning längre in i olika klasstillhörigheter. Det uppstod nya former av samhällsaktiva grupperingar som till viss del drev specifika samhällsfrågor, men även ibland framförde direkt kritik gentemot statsmakten. De senaste decennierna har dylika grupperingar lyckats skapa en ny form av politiskt deltagande. Det har visat sig kunna aktivera medborgare för politiskt deltagande, ofta inom något specifikt politiskt område (della Porta 2000).

Jämförelsen mellan alla åldersgruppers aktivitet i politiska partier kontra andra samhällsliga organisationer är uppenbar och påvisar tydligt att medborgare tydligt prioriterar aktivitet i olika medborgarorganisationer framom politiska partier.

DEMONSTRATIONER

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna deltagit i en laglig demonstration?”

Tabell 7. Deltagande i laglig demonstration senaste 12 månaderna

Källa: European Social Survey

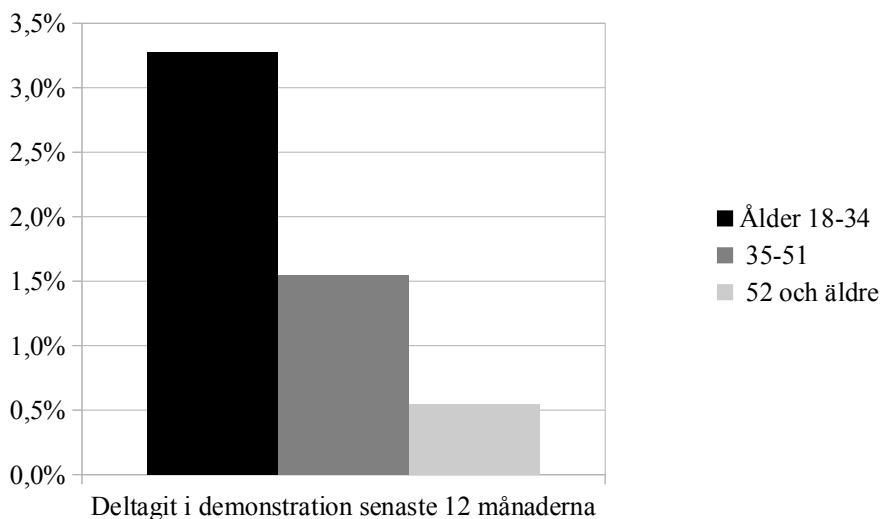
			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Deltagit i demonstration senaste 12 månaderna	Ja	% av åldersgrupp	3,3%	1,5%	0,5%	1,4%
		% totalt	0,8%	0,4%	0,3%	1,4%
	Nej	% av åldersgrupp	96,7%	98,5%	99,5%	98,6%
		% totalt	22,5%	24,3%	51,8%	98,6%
Totalt	% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% totalt	23,3%	24,6%	52,0%	100,0%	

Frågan om deltagande i en demonstration de senaste 12 månaderna har överlag ganska få jakande svar i alla åldersgrupper. Den yngsta gruppen är ändå överlägsen procentuellt och har dubbelt fler som deltagit i demonstrationer än mellersta gruppen och en ännu större procentuell andel än den äldsta gruppen. Dock ska det lyftas fram att det enbart är 3,3 % av respondenterna i den yngsta gruppen som deltagit i en demonstration under de senaste 12 månaderna. Teorin om att unga i högre grad deltar i demonstrationer än äldre stämmer på basis av denna undersökning även i Finland.

Formerna av politiskt deltagande varierar. En del kräver mera av personen som utför dem, andra kräver lite mindre och det har tidigare ifrågasatts om man kan jämföra dem direkt bara utgående från om folk svarat att de utfört en form av politiskt deltagande eller inte. Demonstrationer handlar väldigt ofta om tydligt och djupgående misstroende. Demonstrationers natur ligger i en mycket mer negativ inställning till något och därför kunde man kunde man fråga sig om demonstrationer passar in i ekvationen för att mäta

politiskt deltagande eller beskriver de mera en form att stark misstroende. Demonstrationer utstrålar frustration och politiskt avståndstagande. De andra formerna för politiskt deltagande kan klassas mer som att en person försöker påverka genom mer grundläggande positiva former av engagemang, medan lagliga demonstrationer kan ses som ett starkt misstroende gentemot någon eller något.

Figur 7. Deltagande i laglig demonstration senaste 12 månaderna

Av de olika formerna av politiskt deltagande som undersöks i denna studie är demonstrationer den form av politiskt deltagande som minst antal personer väljer för att försöka påverka politiskt. 1,4 % av respondenterna i denna studie uppger sig ha valt till denna form av politiskt deltagande.

POLITISKA KONSUMENTVAL

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna bojkottat det vill säga låtit bli eller undvikit att köpa vissa produkter?”

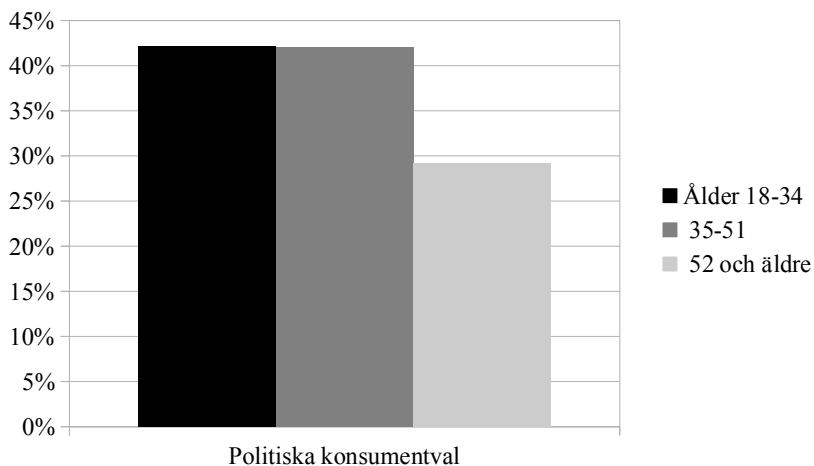
Tabell 8. Medvetna politiska konsumentval senaste 12 månaderna

Källa: European Social Survey

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Politiska konsumentval	Ja	% av åldersgrupp	42,1%	42,1%	29,2%	35,4%
		% totalt	9,8%	10,4%	15,2%	35,4%
	Nej	% av åldersgrupp	57,9%	57,9%	70,8%	64,6%
		% totalt	13,5%	14,3%	36,8%	64,6%
Totalt	% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% totalt	23,3%	24,6%	52,0%	100,0%	

Då det kommer till att göra medvetna politiska konsumentval är det lika stor andel av respondenterna bland 18-31-åringarna som bland 32-51-åringarna som uppger sig ha gjort detta, nämligen 42,1 %. I den äldsta gruppen har 29,2 % uppgett sig ha tagit till denna form av politiskt deltagande. Att äldre i mindre grad väljer att göra politiska konsumentval kunde eventuellt förklaras med att de har viss vana kring vad de köper och väljer att hålla fast vid den. Kopplingen till tidigare undersökningar om att unga i högre grad än äldre gör

Figur 8. Medvetna politiska konsumentval senaste 12 månaderna

politiska konsumentval stämmer till viss del, det vill säga i jämförelse med den äldsta åldersgruppen, medan skillnader mellan den mellersta och yngsta åldersgruppen inte framkommer.

Gällande frågeställningen i denna fråga kan påpekas att den är ganska hårt skriven. Att bojkotta något kunde anses vara väldigt mycket mer definitivt än att göra konsumentval av politiska skäl. Samtidigt ger frågeställningen en möjlighet att luckra upp denna ganska hårda början med att ändå använda "låt bli" tillsammans med ordet "undvik". Att undvika behöver nödvändigtvis inte alltid betyda att man utesluter utan kan ge en klang och tolkning av att man ifall det är möjligt eller inte finns alternativ låter bli att köpa något. Hur mycket denna formulering inverkat på resultatet är dock svårt att avgöra.

TRADITIONELLA KONTRA NYA FORMER AV POLITISKT DELTAGANDE

I FÖLJANDE AVSNITT delas de olika formerna för politiskt deltagande upp i två olika grupper för politiskt deltagande. Den första inbegriper valdeltagande samt aktivitet i politiskt parti. För att en respondent ska anses höra till gruppen som deltar enligt dessa traditionella former av politiskt deltagande ska personen ha uppgett sig delta i åtminstone en av dessa två former för politiskt deltagande, om inte båda.

Tabell 9. Andel som deltar enligt traditionella former av politiskt deltagande

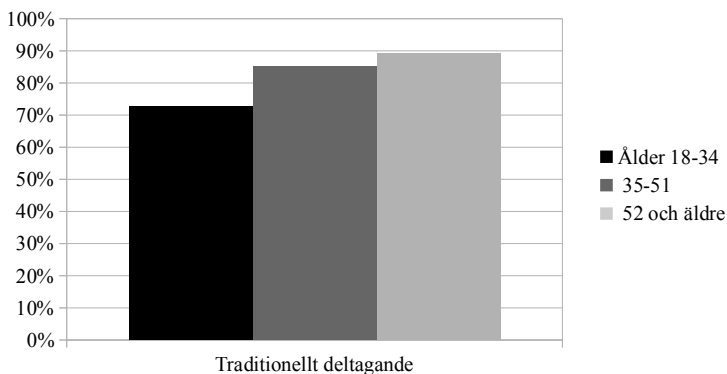
Källa: European Social Survey

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Traditionellt deltagande	Deltar	% av åldersgrupp	72,7%	85,2%	89,0%	84,7%
		% totalt	15,3%	21,0%	48,3%	84,7%
	Deltar ej	% av åldersgrupp	27,3%	14,8%	11,0%	15,3%
		% totalt	5,7%	3,6%	5,9%	15,3%
Totalt		% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% totalt	21,0%	24,7%	54,3%	100,0%

Föga överraskande visar undersökningen att äldre åldersgrupper mer sannolikt deltar enligt de mer traditionella formerna för politiskt deltagande. Sannolikheten sjunker i den mellersta åldersgruppen och fortsätter att sjunka då fokus flyttas till den yngsta åldersgruppen. Skillnaden mellan den yngsta och

den äldsta åldersgruppen i Finland är enligt denna undersökning med 16,3 procentenheter. Skillnaden mellan åldersgrupperna var förutsägbar då skillnaden i valdeltagande undersöktes där den äldsta åldersgruppen visade sig vara betydligt mer aktiv. Även om den yngsta gruppen var mer aktiv i politiska partier och partipolitiska aktionsgrupper så var de en så liten andel av helheten att de inte till särskilt märkbar del höjer sin åldersgrupps aktivitet i den sammansatta modellen för politiskt deltagande enligt mer traditionella former av politiskt deltagande. Denna del av undersökningens utfall stöder därmed teorin om att äldre är mer benägna att delta politiskt på mer traditionellt vis.

Figur 9. Andel som deltar enligt traditionella former av politiskt deltagande

Den andra inbegriper aktivitet i andra än politiska föreningar eller organisationer, deltagande i demonstration och medvetna politiska konsumentval. För att en respondent ska anses höra till gruppen som deltar enligt nyare former av politiskt deltagande ska personen ha uppgett sig delta i åtminstone en av de tre formerna för politiskt deltagande.

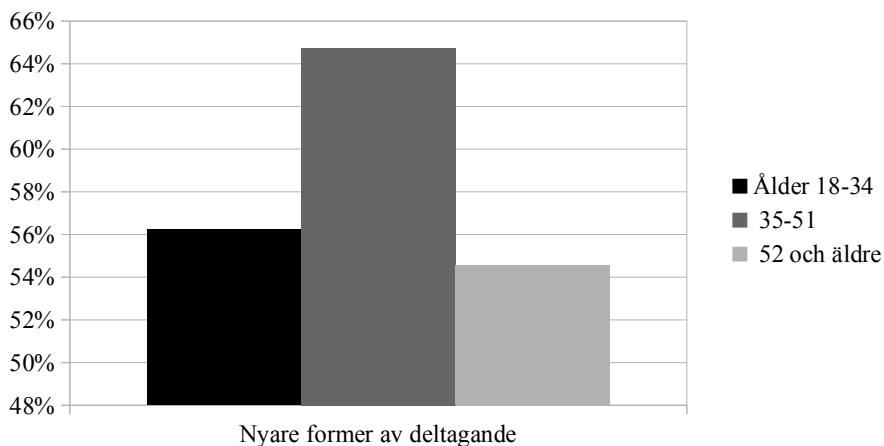
Tabell 10. Andel som deltar enligt nyare former av politiskt deltagande

Källa: European Social Survey

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Nyare former av deltagande	Deltar	% av åldersgrupp	56,2%	64,7%	54,5%	57,4%
		% totalt	13,1%	16,0%	28,4%	57,4%
	Deltar ej	% av åldersgrupp	43,8%	35,3%	45,5%	42,6%
		% totalt	10,2%	8,7%	23,6%	42,6%
Totalt	% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	
	% totalt	23,4%	24,6%	52,0%	100,0%	

Den mellersta gruppen visar sig ha flest personer som aktiverar sig politiskt i nyare former av politiskt deltagande, i jämförelse med de två andra åldersgrupperna. Av 18-34-åringarna är det 56,2 % som väljer de nyare formerna för politiskt deltagande, bland 35-51-åringarna är det 64,7 % och bland den äldsta gruppen är det 54,5 %. Det är speciellt den mellersta gruppens aktivitet i icke-partipolitiska föreningar och organisationer som påverkar utfallet för deras resultat i modellen. Även om den yngsta gruppen procentuellt visade sig vara mer aktiv då det kommer till demonstrationer var totalantalet ändå lågt, jämfört med de andra åldersgrupperna.

Figur 10. Andel som deltar enligt nyare former av deltagande

Tidigare teorier har föreslagit att unga i större grad än äldre deltar enligt nya former av politiskt deltagande. Helt så svartvitt kan situationen i Finland inte tolkas. Den yngsta åldersgruppen visade sig vara minst aktiv av de tre grupperna i olika icke-partipolitiska föreningar och organisationer och på exakt samma nivå som den mellersta gruppen då det gällde politiska konsumentval. Deltagande i demonstrationer var den yngsta gruppen tydligt mest aktiv, men samtidigt visar undersökningen att det överlag är väldigt få som tar till den formen av politiskt deltagande i Finland. Sammanlagt för de olika nyare former av politiskt deltagande visar sig unga vara snäppet mer aktiva än den äldsta generationen, men enbart med 1,7 procentenheter medan den mellersta gruppen är klart mest aktiv då det kommer till dessa former av politiskt deltagande. 64,7 % av 35-51-åringarna uppger sig vara aktiva i någon av de nyare formerna för politiskt deltagande medan siffran bland 18-34-åringar är 56,2 % och bland respondenterna som är 52 år eller äldre 54,5 %.

INTRESSE FÖR POLITIK

NU HAR VI fått fram hur de olika åldersgrupperna i Finland, utgående från enkätundersökningarna i European Social Survey, väljer att engagera sig politiskt. European Social Survey ställde frågan ”Hur intresserad är Ni av politik?” och ger oss därmed möjligheten att även se på hur respondenter i olika åldersgrupper anser sig vara intresserade av politik. Denna fråga tas med för att se ifall det finns något nytt frågeställningen kan bidra med eller återspeglar den att de som de facto sagt sig göra vissa former av politiskt deltagande i samma grad även säger sig vara intresserade av politik.

Tabell 11. Intresse för politik

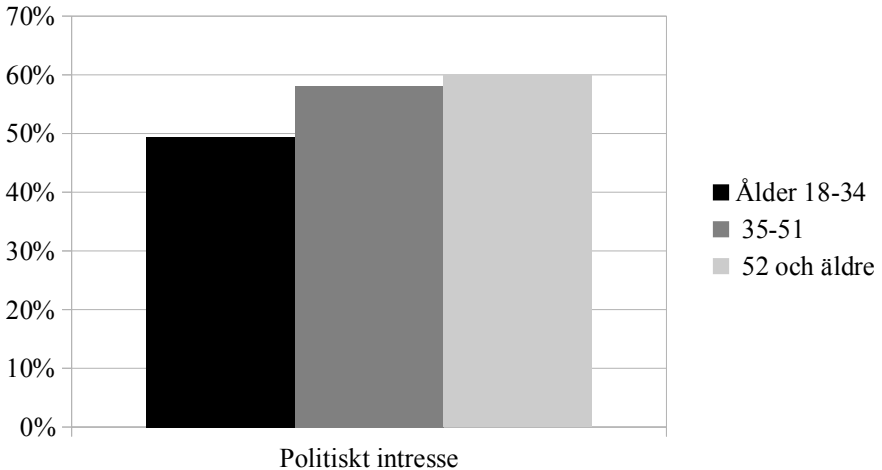
Källa: European Social Survey

			Ålder			Totalt
			18-34	35-51	52 och äldre	
Politiskt intresse	Mycket intresserad	% av åldersgrupp	6,3%	9,5%	13,1%	10,6%
		% totalt	1,5%	2,3%	6,8%	10,6%
	Ganska intresserad	% av åldersgrupp	43,1%	48,6%	46,9%	46,5%
		% totalt	10,1%	12,0%	24,5%	46,5%
	Inte särskilt intresserad	% av åldersgrupp	39,5%	35,5%	32,7%	34,9%
		% totalt	9,2%	8,7%	17,0%	34,9%
	Inte alls intresserad	% av åldersgrupp	11,0%	6,4%	7,3%	8,0%
		% totalt	2,6%	1,6%	3,8%	8,0%
Totalt		% av åldersgrupp	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
		% totalt	23,3%	24,6%	52,1%	100,0%

Det bör noteras att då frågan om politiskt intresse ställs finns det inte en garanti för att alla respondenter tolkar sitt eget intresse på samma sätt och i samma grad. Det gäller speciellt då de väljer mellan de fyra olika svarsalternativen mycket intresserad, ganska intresserad, inte särskilt intresserad och inte alls intresserad.

I figur 11 är de som svarat att de är mycket eller ganska intresserade av politik hopslagna. Bland respondenterna är det den äldsta gruppen (69 %) som anser sig i störst grad vara mycket eller ganska intresserad av politik och intresset sjunker vid den mellersta gruppens (58,1 %) svar för att sedan fortsätta sjunka så att intresset är lägst hos den yngsta gruppen (49,4 %).

Figur 11. Andel mycket eller ganska intresserade av politik

Det som kan ses som positivt för samhällsutvecklingen är att även om folk inte anser sig vara intresserade av politik så väljer de ändå någon form av politisk deltagande. Det ser vi då vi ser på siffrorna för de två olika grupperna, traditionella- och nyare former av deltagande, och jämför dessa med hur de olika åldersgrupperna uppger sitt intresse för politik. För varje generation är andelen som på något vis deltar politiskt större än hur de uppger sitt politiska intresse. Då man jämför den yngsta gruppens politiska intresse uppger som sagt 49,4 % av dem att de är intresserade av politik, medan 72,7 % av dem ändå deltar genom traditionella former av politiskt deltagande och 56,2 % genom nyare former av politiskt deltagande. Då man jämför 35-51-åringarnas politiska intresse uppger som sagt 58,1 % av dem att de är intresserade av politik, medan 85,2 % av dem ändå deltar genom traditionella former av politiskt deltagande och 64,7 % genom nyare former av politiskt deltagande. Då man jämför den äldsta gruppens politiska intresse uppger 69 % av dem att de är intresserade av politik, medan 89 % av dem ändå deltar genom traditionella former av politiskt deltagande och 54,4 % genom nyare former av politiskt deltagande. Det är enbart i den äldsta åldersgruppen som intresset för politiskt deltagande uppges vara större än själva aktiviteten då det gäller aktivitet genom nyare former av politiskt deltagande. Detta kunde sammanlänkas med teorier om att äldre generationer prioriterar traditionella former av politiskt deltagande framom så att säga nyare former.

Det som i detta skede kunde ifrågasättas är vad det egentligen innebär att vara intresserad av politik. Det går inte att utläsa ur denna studie att det är samma personer som meddelar intresse för politik och som de facto deltar politiskt. Ett uttalat intresse för politik innebär inte att Finland fortsätter fungera som en demokrati och ett ökat intresse garanterar inte heller att ett större antal skulle delta politiskt. Ett visst samband kunde man ändå tänka sig, men det kan inte garanteras. Att mäta politiskt intresse är mera en faktor man kan jämföra med det faktiska utfallet av politiskt deltagande som respondenterna anger.

POLITISKT DELTAGANDE BLAND UNGA I EUROPA

I DETTA KAPITEL jämförs finländska ungdomars politiska deltagande i jämförelse med ungdomar i Europa. Det görs för att på ett bredare plan se hur finländska ungdomar aktiverar eller låter bli att aktivera sig politiskt. I kapitlet analyseras enbart 18-34-åringar i de europeiska länder som genomgått European Social Surveys enkätundersökningar 2012. Kapitlet börjar, liksom det tidigare kapitlet, med att ta fram skillnader i enskilda former av politiskt deltagande mellan olika länder för att sedan gå över till att jämföra ungas agerande då det gäller traditionella former av politiskt deltagande i jämförelse med nya former av deltagande. Kapitlet avslutas med att se på i vilken grad unga respondenter i de olika europeiska länderna uppger sig vara intresserade av politik.

VALDELTAGANDE

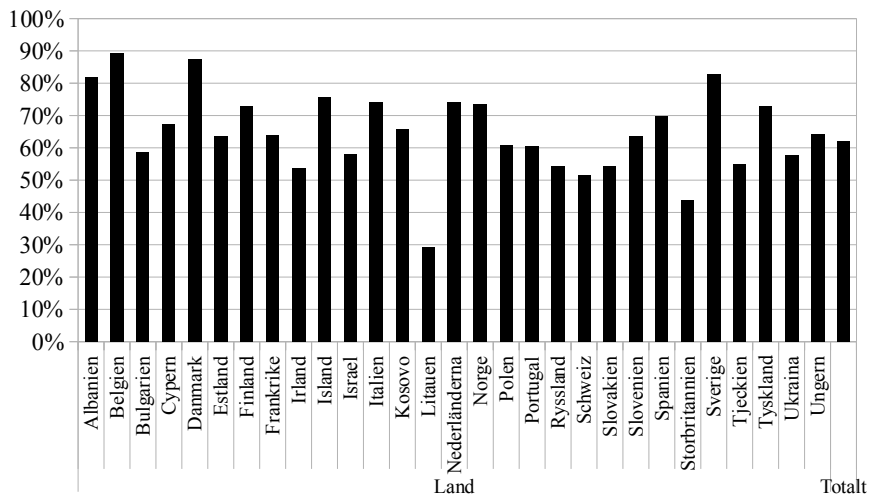
EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”En del människor röstar inte nuförtiden av en eller annan anledning. Röstade Ni i senaste parlamentsval?” Eftersom olika länder har val vid olika tidpunkt och detta berör speciellt de yngre i denna åldersgrupp tas även fram siffror då icke-röstberättigade räknas bort för att ge en korrekt och jämförbar siffra då det kommer till valdeltagande.

Figur 12 visar valdeltagande bland röstberättigade 18-34-åringar vid senaste parlamentsval. Skalan går från 89,3 %:s valdeltagande bland unga i Belgien och ner till Litauens 29,3 %. Finlands ungdomar placerar sig i denna undersökning, med ett valdeltagande på 72,8 %, på tionde plats av 29 då man ser på vilket lands ungdomar har högsta valdeltagande. Efter Belgien följer Danmark, Sverige och Albanien alla med valdeltagande mellan 80-90 %. Litauen är enda landet med ett valdeltagande under 30 %. Storbritannien, med ett valdeltagande på 43,9 % är det enda andra landet tillsammans med Litauen som är under 50 %:s valdeltagande. Det tål noteras här att Finland hör till länderna vars ungdomar röstar mer aktivt än genomsnittet, men nivån på valdeltagande är ändå inget att skryta med då Finland kniper tiondeplatsen före Spanien.

Det som bör noteras i denna analys är att Belgien har en lagstiftning som säger att det är obligatoriskt att rösta. Några följer av att någon inte röstat

Figur 12. Ungas valdeltagande i senaste parlamentsval

Källa: European Social Survey

har dock inte tillämpats sedan 2003 i Belgien. Det kan dock ändå finnas en koppling mellan detta och Belgiens höga valdeltagande i denna studie. Några andra länder av gruppen länder i denna studie har tidigare haft liknande lagstiftning, som har avskaffats innan den berörda åldersgruppen i denna undersökning fötts.

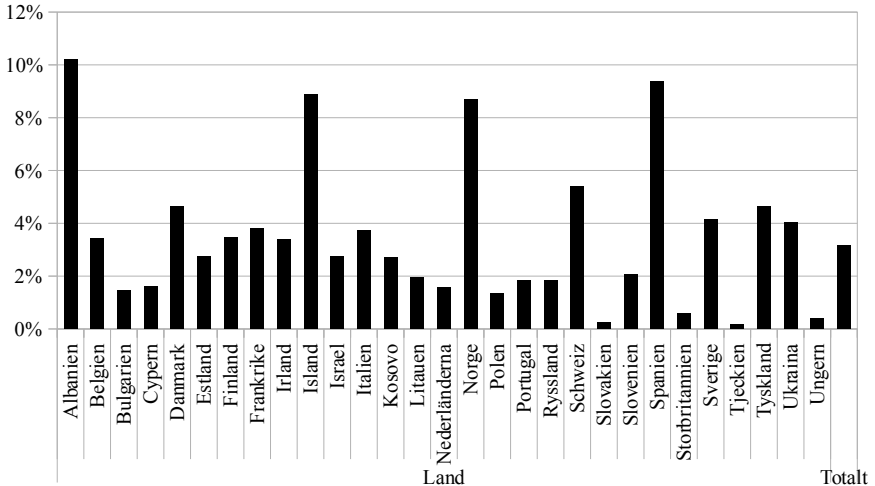
UNGAS AKTIVITET I POLITISKT PARTI

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna arbetat i ett politiskt parti eller politisk grupp?” Frågeställningen i denna fråga är aningen problematisk. Vid jämförelse av översättningarna av de olika frågeställningarna kan det uppstå vissa olikheter vid tolkning av vad frågan inbegriper. Tolkningen av frågan borde, enligt mig, vara att en respondent besvarar frågan med ett ja ifall personen under senaste månaderna arbetat i ett politiskt parti eller politisk grupp som även är kopplad till ett parti. Denna tolkning eftersom det i ett senare skede frågas efter aktivitet i annan förening eller organisation. Översättningen av frågan redan mellan den svenska versionen i Finland och den svenska versionen i Sverige är olika och kan även tolkas olika. Den svenska versionen i Finland ställer frågan som nämnd tidigare, medan den svenska versionen i Sverige lyder ”Har Ni under de senaste 12

månaderna arbetat i ett politiskt parti eller aktionsgrupp?” Båda versionerna kan ge en viss tolkning av att det kan vara en politisk grupp som inte är parti-politisk.

Figur 13. Ungas deltagande i politiskt parti eller politisk grupp
Källa: European Social Survey

Figur 13 visar andelen 18-34-åringar som varit aktiva i ett politiskt parti eller en politisk aktionsgrupp under de senaste 12 månaderna. 10,2 % av respondenterna från Albanien uppger sig ha varit aktiva i ett politiskt parti eller en politisk aktionsgrupp, vilket kan anses vara ganska mycket med tanke på att i de flesta länderna under 5 % som har uppgett sig delta politiskt genom dessa kanaler. Med Albanien landar även Spanien, Island, Norge och Schweiz över 5 %:s gränsen. Tjeckiens respondenter påvisar lägsta nivå av aktivitet av denna form med enbart 0,2 % som varit aktiva i ett politiskt parti eller i en politisk aktionsgrupp. Även Ungern, Storbritannien och Slovakien uppvisar ett resultat under 1 %. 3,5 % av de finländska ungdomarna uppger sig delta i ett politiskt parti eller politiska aktionsgrupper. Då man bara ser på Finland var ungdomar den mest aktiva åldersgruppen. Finland placerar sig dock i denna europeiska jämförelse som elfte med 0,3 procentenheters marginal över medeltalet och med det lägsta resultatet av de nordiska länderna.

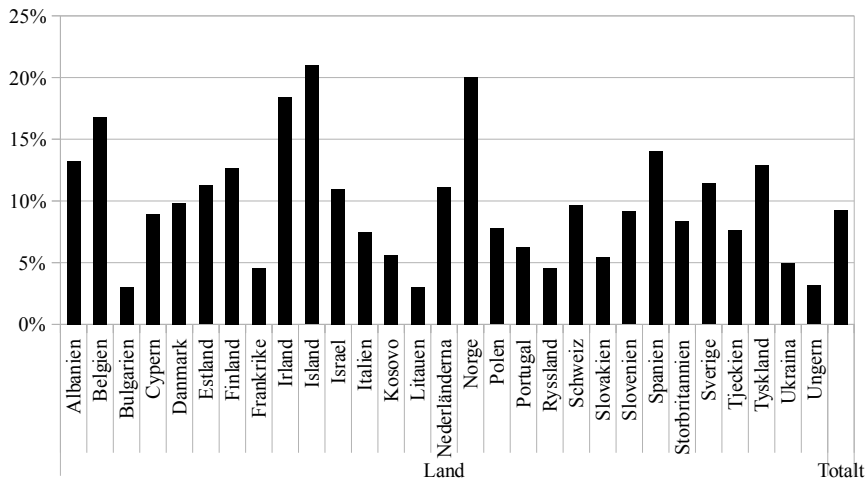
I denna frågeställning kan man fråga sig när landet senast haft val och om det inverkat på aktiviteten. Frågeställningen begränsar oss till de senaste 12 månaderna. Ifall det inte varit val under denna tid finns det en risk för att

färre skulle ha aktiverat sig än om det hållits någon form av val under denna tid. Politiska partier tenderar att engagera fler personer genom olika kampanjaktiviteter i valtider. Vi kunde även fråga oss om primärval inverkat på vissa länders större andel partiaktiva. Det kan antagligen dock inte anses vara en förklaring. Användningen av primärval förekommer enbart hos enstaka partier i Europa och oftast inför val där partier enbart kan ha en kandidat.

UNGAS KONTAKT TILL BESLUTSFATTARE

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna kontaktat en politiker eller en statlig eller kommunal tjänsteman? (skötsel av personliga ärenden omfattades inte av frågan)

Figur 14. Ungas kontakt till beslutsfattare eller offentlig tjänsteman
Källa: European Social Survey

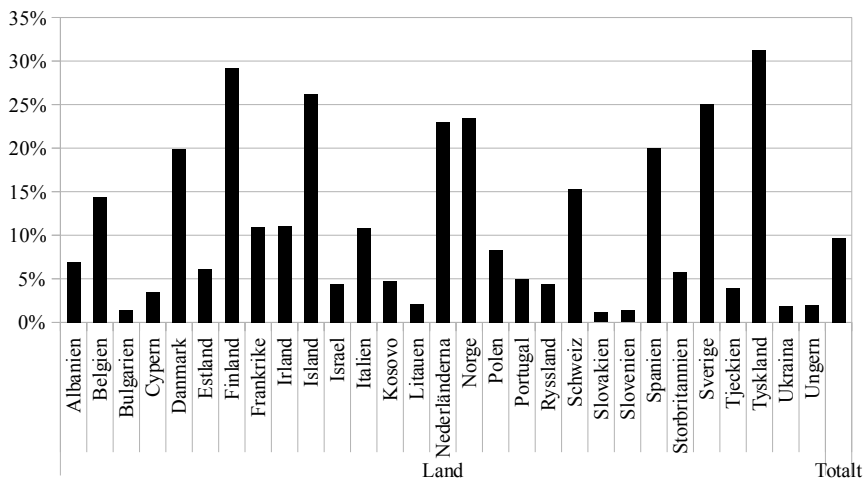
Island och Norge toppar andelen 18-34-åringar som kontaktat politiker eller statliga eller kommunala tjänstemän med 21 % respektive 20 %. Irland är inte långt efter med 18,5 % och inte heller Belgien med 16,8 %. För Islands del kunde den lilla befolkningmängden på ungefär 320 000 invånare och en tradition av närhet mellan beslutsfattare och medborgare vara en förklaring

på den aningen högre andelen personer som uppgett att de försökt påverka genom denna kanal. Inte heller de tre andra länderna är till sin befolkningsandel stora. Spanien, som placerar sig som femte i denna fråga hör däremot till de större i Europa. Länderna som kommer upp bland dem som i minst grad svarat att de använt sig av denna form att påverka är Litauen (3,0 %) Bulgarien (3,1 %) och Ungern (3,2 %). Finland placerar sig som åttonde, med 12,7 %, i jämförelsen mellan vilka länder som i störst grad kontaktat olika beslutsfattare under de senaste 12 månaderna.

UNGAS AKTIVITET I ANDRA ÄN PARTIPOLITISKA FÖRENINGAR

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna arbetat i annan organisation eller förening?” Vilken som helst annan förening eller organisation omfattades vid denna fråga. Organisationen eller föreningen behövde inte vara politisk.

Figur 15. Ungas aktivitet i annan organisation eller förening än partipolitiska senaste 12 månaderna. Källa: European Social Survey

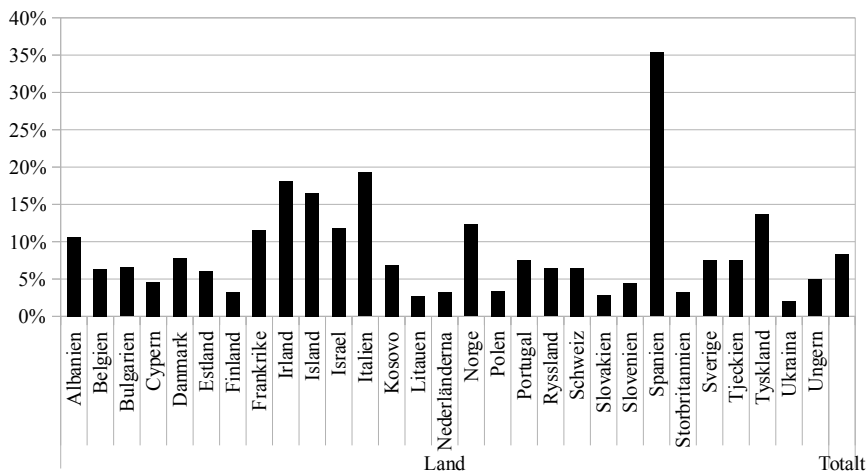
Finländare har traditionellt sagts vara aktiva i olika föreningar och organisationer och det ser vi även bland 18-34-åringarna i denna undersökning.

29,2 % av de finländska ungdomarna uppger sig under de senaste 12 månaderna deltagit i annan än en politisk förening eller organisations verksamhet. Det är enbart Tyskland som visar på ett större antal ungdomar, 31,3 %, som tar till denna form av politiskt deltagande. Även Island och Sverige har en andel på över 25 % unga som säger sig delta i olika föreningar och organisationer. Fyra länder har en andel under 2 % som under senaste 12 månaderna valt denna form av politiskt deltagande. Det gäller Slovakien (1,1 %), Slovenien (1,4 %), Bulgarien (1,5 %) och Ukraina (1,9 %).

UNGAS DELTAGANDE I DEMONSTRATIONER

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna deltagit i en laglig demonstration?”

Figur 16. Ungas deltagande i laglig demonstration senaste 12 månaderna
Källa: European Social Survey

De senaste årens nyheter från Spanien har flera gånger rapporterat om stora demonstrationer och missnöje bland speciellt de spanska ungdomarna. Frågeställningen om deltagande i lagliga demonstrationer under senaste 12 månaderna påvisar att unga betydligt oftare tar till denna form av politiskt

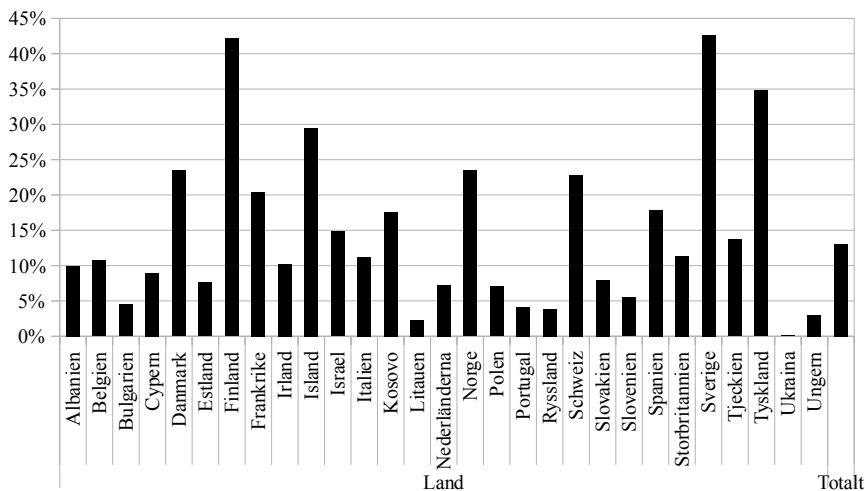
deltagande i just Spanien än i de övriga länderna i undersökningen. Hela 35,3 % av respondenterna från Spanien har deltagit i en laglig demonstration och det är betydligt mycket fler än tvåan, Italien med 19,3 %, trean Irland med 18,1 % och fyran Island med 16,5 %. Även dessa länder har under de senaste åren haft ekonomiska bekymmer som med stor sannolikhet varit motivet till en del demonstrationer. Ett ekonomiskt dåligt tillstånd kan alltså vara en del förklaring för dessa länder, men det förklarar knappast helheten då de norska ungdomarna uppgett att 12,3 % av dem deltagit i en demonstration senaste året. Det finns tre länder där färre än 3 % av respondenterna uppgett sig deltagit i demonstrationer. Det gäller Ukraina med 2,0 %, Litauen med 2,7 % och Slovakien med 2,8 %. Det intressanta är, när man nu i skrivande stund ser på närhistorien, så har det inte varit brist på demonstrationer i Ukraina, tvärtom. Finlands ungdomar i denna undersökning placerar sig med 3,3 % under medelvärdet, med den lägsta andelen av de nordiska länderna och tillsammans med Nederländerna på delad 25:e plats av 29 länder.

Ronald Inglehart (2005) har fört fram att det inte finns något annat som inverkar på medborgares dagliga liv i samma utsträckning som socioekonomisk utveckling, med undantag för katastrofer och krig. En socioekonomisk trygghet inverkar på medborgares livssituation både fysiskt och psykiskt medan ekonomiska hot direkt inverkar negativt på det folk upplever som sina grundläggande behov. Bland de europeiska länder som en längre tid levt med en hög socioekonomisk utveckling, men som senaste åren stått inför större ekonomiska bekymmer och brist på förtroende för beslutsfattare ses en ökning då det kommer till ungas politiska deltagande av denna form. Exempelvis kan man utläsa att Italiens och speciellt Spaniens ungdomar upplever att de behöver försöka påverka genom demonstrationer i jämförelsevis större grad än de flesta andra europeiska länder i denna undersökning. Ett land som tyvärr inte deltagit i denna omgång av European Social Surveys enkätundersökningar, men som kunde ha varit ett mycket intressant land att studera i denna undersökning är Grekland för jämförelsens skull. Med tanke på oroligheterna i det grekiska samhället under de senaste året skulle det ha varit väldigt intressant att kunna jämföra unga grekers politiska deltagande i jämförelse med dels Finlands, dels de övriga sydeuropeiska ländernas och dels hela Europas ungas politiska deltagande.

UNGAS POLITISKA KONSUMENTVAL

EUROPEAN SOCIAL SURVEY ställde frågan ”Har Ni under de senaste 12 månaderna bojkottat det vill säga låtit bli eller undvikit att köpa vissa produkter?”

Figur 17. Ungas medvetna politiska konsumentval senaste 12 månaderna
Källa: European Social Survey

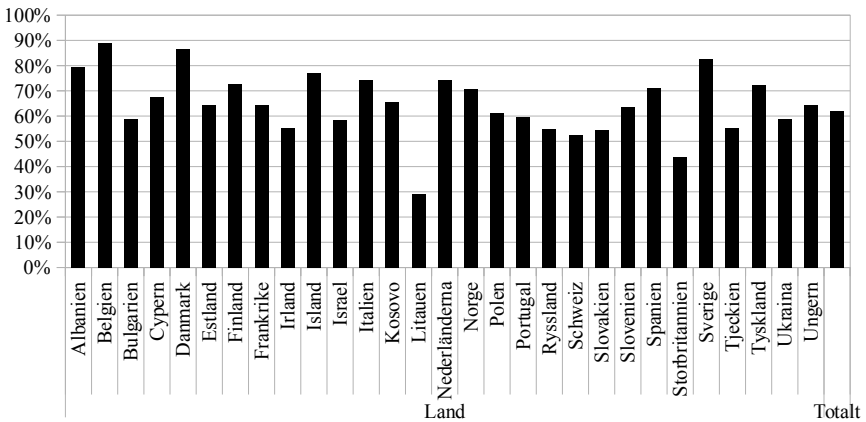
Till länderna där 18-34-åringarna i denna undersökning under de senaste 12 månaderna sagt att de bojkottat mest, det vill säga låtit bli eller undvikit att köpa vissa produkter, hör samtliga nordiska länder och Tyskland. Sverige med 42,7 % och Finland med 42,1 % är klart överlägsna i toppen, medan de övriga ligger under 35 %. Skillnaderna i denna form av politiskt deltagande är ganska stora mellan de berörda länderna. I motsatt ända av skalan ligger Ukraina där 0,1 % av respondenterna gör medvetna konsumentval, 2,3 % i Litauen och 3 % i Ungern. Frågan man kan ställa sig här är ifall ungdomar i länder, liksom Ukraina, som här påvisar att väldigt låg andel gör konsumtionsval har möjlighet att välja särskilt mycket då de konsumerar. För att ett konsumtionsval ska kunna göras måste det först finnas möjlighet att kunna välja mellan olika produkter eller kunna välja bort någon produkt överhuvudtaget. Möjligheterna till detta är klart varierande beroende på ländernas utveckling och ekonomiska situation.

TRADITIONELLA KONTRA NYA FORMER AV POLITISKT DELTAGANDE

I FÖLJANDE DEL delas de olika formerna för politiskt deltagande upp i traditionella former av politiskt deltagande och den senare i nya former av politiskt deltagande. Den första inbegriper valdeltagande samt aktivitet i politiskt parti. För att en respondent ska anses höra till gruppen som deltar enligt traditionella former av politiskt deltagande ska personen ha uppgett sig delta i åtminstone en dessa två former för politiskt deltagande, om inte båda.

Figur 18. Andel unga som deltar enligt traditionella former av politiskt deltagande

Källa: European Social Survey

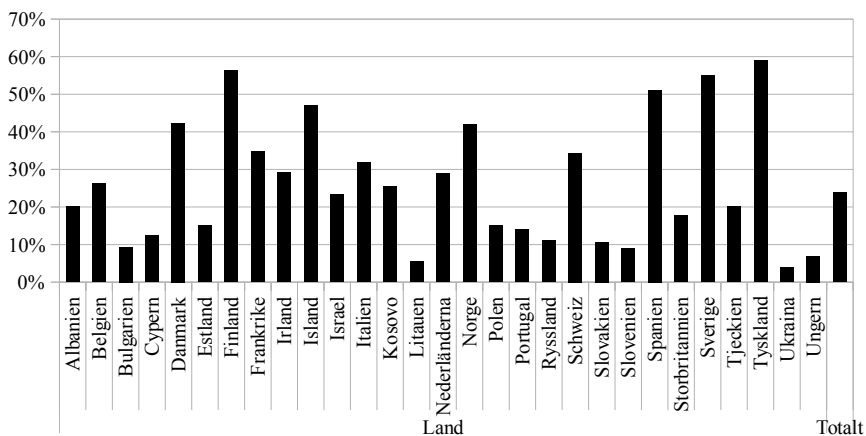
Ungdomarna i samtliga nordiska länder påvisar i undersökningen större deltagande genom dessa former av politiskt deltagande än genomsnittet. Ur figur 18 går det tydligt att avläsa vilka två länder som avviker från de övriga. Litauen och Storbritannien sticker i ögonen och det är speciellt deras låga valdeltagande som gör att de avviker från de övriga länderna. Valdeltagande är väldigt avgörande då dessa former av politiskt deltagande slås ihop och jämförs. Det ser vi här och det såg vi även i jämförelsen mellan de olika generationerna i Finland. Därmed rankas länderna vi tidigare såg ha högt valdeltagande även här högt i jämförelse med de övriga länderna. 89 % av Belgiens 18-34-åringar som deltagit i denna undersökning, använder sig av traditionella former av politiskt deltagande, 86,6 % av de danska och 82,6 av de svenska.

Litauen med enbart 29,3 % av ungdomarna i undersökningen som deltar i de traditionella formerna för politiskt deltagande ger det lägsta resultatet

efterföljd av Storbritannien med 44 %. Här kan man fråga sig om Storbritannien uppnått hög modernisering och gått över till de mindre traditionella formerna av politiskt deltagande eller om det är något helt annat som påverkat deras resultat. Tidigare resultat från de enskilda formerna av politiskt deltagande tyder dock på det senare.

Den andra gruppen, den för nyare former av politiskt deltagande, inbegriper aktivitet i andra än politiska föreningar eller organisationer, deltagande i demonstration och medvetna politiska konsumentval. För att en respondent ska anses höra till gruppen som deltar enligt nya former av politiskt deltagande ska personen ha uppgett sig delta i åtminstone en av de tre formerna för politiskt deltagande.

Figur 19. Andel unga som deltar enligt nyare former av politiskt deltagande
Källa: European Social Survey

Resultatet för finländska 18-34-åringars deltagande i nyare former av politiskt deltagande är ur en finländsk synvinkel intressant. Utgående från denna studie är finländska ungdomar näst mest benägna, av de europeiska länderna som här undersöks, att delta genom nyare former av politiskt deltagande. Finländarna har uppgett att 56,2 % av dem deltar genom dessa sätt, medan 59 % av tyskarna uppgett det. Dessa länder är efterföljda av Sverige på 55 % och Spanien på 51,1 %. De tre återstående nordiska länderna placerar sig alla, som enda länder, inom 40-50 %. Det som kan anses intressant i utfallet av länder som toppar denna grupp är att de alla är väldigt lika med långt gående modernisering. Spanien skiljer sig dock en del från gruppen. Då man söker

förklaringar till varför dessa länder toppar deltagaraktiviteten genom nyare påverknings sätt är det för Spaniens del långt landets ungdomars aktivitet i demonstrationer, men även ett jämförelsevis högt deltagande i förenings- eller organisationsaktivitet. Även då det kommer till att göra politiska konsumentval är landets ungdomar i denna undersökning över medelvärdet. De övriga länderna, det vill säga Tyskland och de nordiska länderna vars ungdomar även uppger stort engagemang genom nyare former av politiskt deltagande, bildar de mest aktiva av lite andra orsaker. Dessa sex är alla högst i andel deltagande då det gäller både politiska konsumentval och aktivitet i icke-politiska föreningar och organisationer, medan de inte kommer i närheten av Spaniens aktivitet då det kommer till demonstrationer.

Då vi ser på vilka länder ungdomarna som uppger att de deltagit i väldigt liten utsträckning genom nyare former av politiskt deltagande hittar vi fem länder med deltagande under 10 %. Dessa är Ukraina med 4 %, Litauen med 5,6 %, Ungern med 7 %, Slovenien med 9 % och Bulgarien, bäst av dessa, med 9,3 %. Dessa länder ligger efter i modernisering i jämförelse med de länderna som hade största andelen politisk delaktighet genom nya kanaler. Därmed kan man tänka sig att det ligger något i teorin om var en långt gående modernisering kan leda till mer aktivitet genom nyare former av politiskt deltagande.

Figur 19 med ländernas nivå på aktivitet inom nya former av politiskt deltagande ser mer ojämn ut än den för traditionellt politiskt deltagande. De nordiska länderna tillsammans med Tyskland och Spanien toppar listan på mest deltagande inom denna modell. Litauen, Ukraina och Ungern i sin tur är i motsatt ända av listan. Det kunde vara intressant att se mer noggrant på Litauens situation som på alla plan har väldigt lågt deltagande bland 18-34-åringar i jämförelse med de övriga europeiska länderna i denna undersökning. Överlag finns det en del tecken i denna studie kring att länder som varit en del av östblocket påvisar liknande tendenser kring jämförelsevis lågt politiskt deltagande i alla kategorier. Antagligen lever en viss känsla kvar i dessa samhällen även om de på flera år inte längre levat med kommunismen. Flera länder som tidigare varit en del av östblocket saknas dock från denna undersökning.

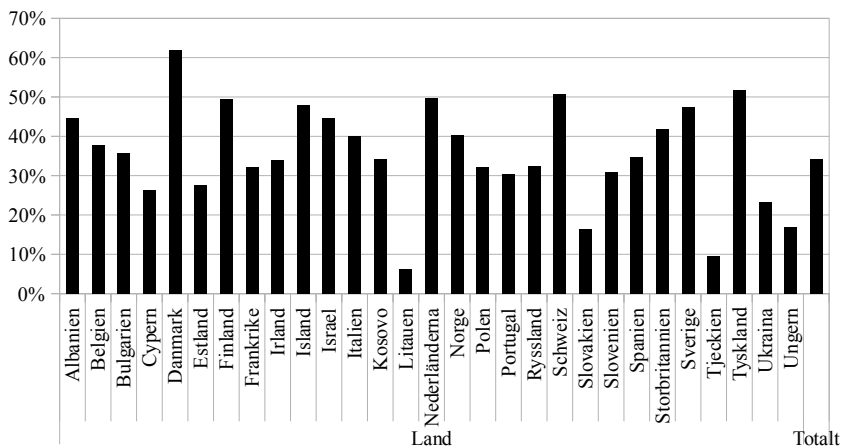
De nordeuropeiska ländernas, speciellt i Nordens, höga kunskapsnivå bland medborgarna korrelerar direkt med mer aktivt politiskt deltagande. Det gäller både de traditionella och de nyare formerna för politiskt deltagande. Det handlar antagligen inte enbart om den institutionella utbildningens betydelse som inverkar på graden av politiskt kunnande utan även betydelsen av livslångt lärande och kunskaper som vuxna individer får kring politik spelar även en väldigt stor roll. Det kan konstateras stämma överens med bland an-

nat samhällsvetaren Henry Milners syn på att hög utbildningsnivå korrelerar med hög nivå av politiskt deltagande (Milner 2010, s. 175-195).

INTRESSE FÖR POLITIK BLAND UNGA

NU HAR VI fått fram hur 18-34-åringar i olika europeiska länder i jämförelse med varandra och utgående från enkätundersökningarna i European Social Survey, väljer att engagera sig politiskt. European Social Survey ställde frågan ”Hur intresserad är Ni av politik?” och det ger oss därmed även för jämförelsen mellan de olika europeiska länderna möjligheten att även se på hur respondenter anser sig vara intresserade av politik. Denna fråga tas med för att se ifall det finns något nytt frågeställningen kan bidra med eller återspeglar den att de ungdomar i länderna som de facto sagt sig göra vissa former av politiskt deltagande i samma grad även säger sig vara intresserade av politik.

Figur 20. Andel unga som anser att de är mycket eller ganska intresserade av politik
Källa: European Social Survey

I figur 20 visar andelen av ungdomarna i denna undersökning, som ansett sig vara mycket eller ganska intresserade av politik. Några större överraskningar går inte att utläsa, men inte heller direkt några klara kopplingar. I länder där respondenterna uppger att de deltar politiskt relativt aktivt uppges även att en stor del är intresserade av politik. Här går att se exempelvis samtliga nordiska länder bland de vars respondenter uppgett större andel politiskt

intresse än många andra länder. I toppen finns även Nederländerna, Schweiz och Tyskland. De danska 18-34-åriga respondenterna är de som i störst grad uppger intresse för politik. Det gör 61,9 % av de danska ungdomarna. De finländska ungdomarna med 49,4 % påvisar femte mest intresse för politik av de undersökta länderna.

Samtidigt visar figur 20 att länder, vars respondenter, uppger att de deltar politiskt i en väldigt låg grad, även påvisar låg grad av politiskt intresse. Bland dessa går än en gång att finna Litauen med bara 6,2 %. Litauen har i alla former av politiskt deltagande, som behandlats i studien, varit bland de med minst aktivitet. Tjeckiens, Ungerns, Slovakien och Ukrainas ungdomars finns även med bland de som uppger minst intresse för politik.

Det finns därmed en liten grund i teorin som framhäver att medborgare i långt moderniserade samhällen blir mer och mer kritiska gentemot hierarkisk auktoritet, de tar uttryckligen avstånd från auktoritär statsledning, men är mera intresserade av politik och att ha en aktiv roll inom politik.

SLUTSATSER

DET SOM KAN konstateras utgående från denna pamflett är att det finns skillnader i ungdomars politiska deltagande och politiska kultur både då det kommer till jämförelsen mellan olika generationer inom Finland och mellan ungdomar i olika europeiska länder. Hur dessa skillnader ska uppfattas och hanteras är den stora frågan. Det kommer inte att finnas en engångslösning. Allteftersom vårt samhälle utvecklas utvecklas även folks normer både då de gäller åsikter och handlingar. Dessa förändringar måste beaktas då det gäller politiskt deltagande ifall vi önskar bibehålla demokrati. Att kallt ställa sig negativt till förändring kommer inte att vara lösningen.

Jämförelsen mellan de europeiska ländernas ungdomar ger sken av att ha en grund i teorier om att större moderniseringsgrad, som beror på socioekonomisk utveckling och högre utbildningsnivå, även påvisar utveckling då det kommer till politiskt deltagande. Det torde då innebära att de länder som i dagens läge inte har en lång historia av modernisering, stabilitet och demokrati i framtiden kan se en utveckling mot det de nordiska länderna och Tyskland påvisar. Helt vattentätt är detta ändå inte. Även i denna undersökning ser vi tydliga undantag som vi med denna undersökning inte kan tolka. Det gäller exempelvis Storbritanniens resultat då det kommer till traditionella former av politiskt deltagande. Bland de europeiska länderna placerar sig Finlands ungdomar som speciellt aktiva då det kommer till aktivitet i annan organisation eller förening än politiska i jämförelse med de europeiska länderna och minst aktivitet i jämförelse med andra ser vi då det kommer till deltagande i lagliga demonstrationer.

Det är uppenbart att kunskap är starkt förknippat med politiskt deltagande. Uppenbart är även att personer som innehar kunskapen och i tidig ålder varit aktiva i sin omgivning även fortsätter vara det då de blir äldre. Därmed är det av stor vikt att barn och unga har kunskapen, erfarenheten och verktygen att redan i ung ålder påverka sin omgivning. Att vid 18-års ålder sticka valsedlar i handen på folk och vänta sig att de ska rösta utan att de ser följderna eller nyttan med det är inte en lösning. Det finns en bredd av strukturella möjligheter för barn och unga att påverka i sin omgivning. Det kan gälla barnparlament eller ungdomsfullmäktigen på lokal, regional och nationell nivå samt elevkårer och andra organisationer som arbetar med barn och ungas rätt till att påverka. Faktum kvarstår ändå att strukturer inte automatiskt betyder reella möjligheter att påverka. Exempelvis diskussionen om att göra ungdomsråden i kommunerna lagstadgade är ett stort steg framåt, men det

betyder inte mycket ifall en kommun inte ger organet reella möjligheter att påverka på riktigt eller ekonomiska ramar de själva kan förvalta. Erfarenheterna barn och unga har från olika påverkningskanaler kommer att inverka på deras framtida inställning till att vara samhällligt aktiva, men de ska även få möjlighet att vara det då de är yngre. Barn och unga är däremot inte en homogen grupp. Det bör noteras att alla nödvändigtvis inte har intresse att försöka påverka sin omgivning som ung, men det ska även noteras att de kan ha ett intresse att göra det på olika sätt. Därför är det viktigt att det finns en bredd av möjligheter.

Unga, under 18 år, kan i princip i Finland delta i alla former av politiskt deltagande som behandlas här med undantag för valdeltagande. Medlemskap i politiskt parti är möjligt för under 18-åringar och speciellt ser man det genom medlemskap och aktivitet i politiska ungdomsorganisationer. I flera partier kan man fråga sig i vilken grad under 18-åringar de facto har högre positioner och större påverkningsmöjligheter genom andra kanaler än ungdomsorganisationerna. De politiska ungdomsorganisationernas åldersgränser varierar en del, men det gör även deras relation till och deras reella möjligheter att påverka sitt moderparti. Under 18-åringar har samma möjligheter att kontakta beslutsfattare och beredande tjänstemän, så som äldre medborgare. Under 18-åringars deltagande i icke-partipolitiska organisationer och föreningar är för det mesta en möjlighet. Här kan vi dock igen fråga oss vilken deras reella möjlighet att vara en betydande del av planeringen och beslutsfattande inom sin organisation verkligen är. Har unga, under 18-åriga organisationsmedlemmar samma möjligheter som äldre organisationsmedlemmar att påverka inom organisationen? Från och med 15 års ålder kan en person ingå och ha rösträtt i en förenings styrelse. Påverkningsmöjligheten finns eventuellt i en del organisationer, men ska vi vara ärliga så ser vi på det breda planet få under 18-åringar som leder eller är en del av organisationsledningen i medborgarorganisationer i vårt land, med undantag för ungdomsråd, elevkårer, deras takorganisationer och dylika organisationer. Under 18-åringar har möjlighet att delta i demonstrationer i samma grad som andra medborgare och de har även möjlighet att åtminstone utgående från sin egen ekonomi göra politiska konsumentval. I vilken grad under 18-åringar har möjlighet att påverka familjens konsumentval är antagligen väldigt varierande från familj till familj.

Är det i dagens läge verkligen motiverat att låta unga påverka genom ett flertal påverkningskanaler, men inte låta dem vara med och välja de högsta beslutsfattarna i vårt land och våra kommuner? Frågan är i detta sammanhang omöjlig att kringgå. Vissa rättigheter och skyldigheter åläggs unga tidigare än vid 18-års ålder. Bland dessa kan vi bland annat se att under 18-åringar redan

bär straffrättsligt ansvar och betalar skatt. Redan i ett tidigare skede tycker vårt samhälle även att unga och barn ska höras i frågor som berör dem. Att sänka rösträttsåldern i Finland och ge unga lika möjligheter att påverka och vara delaktiga i sin omgivning vore motiverat. Det skulle även stärka under 18-åringars ställning i samhället och förhoppningsvis föra frågor som för dem är viktiga högre upp på agendan. Att sänka rösträttsåldern skulle på bästa sätt garantera under 18-åringars deltagande. Detta speciellt eftersom det tydligt genom denna undersökning framkommer att valdeltagande är den vanligaste formen av politiskt deltagande i alla åldersgrupper. Varför fråntar vi den vanligaste formen av politiskt deltagande av unga som vi samtidigt vill förbereda för ett aktivt samhällsengagemang?

Det är för tidigt att säga vilken väg valdeltagande kommer att ta. Vi måste ändå vara öppna för nya kanaler. Finlands politiska kultur präglas, i jämförelse med andra länder, av en relativ närhet mellan väljare och beslutsfattare och det är viktigt att den upprätthålls. Den kan i dagens läge hållas aktiv genom helt nya kanaler än tidigare. Det är en bredd av nya möjligheter som kommunikationsteknologin erbjuder idag, i jämförelse med tidigare, både positiva och negativa.

Finländares samhälleliga aktivitet genom organisationer och föreningar är en påverkningskanal som medborgare använder sig av mer än andra europeiska unga. Denna tradition får inte förbises eller ringaktas som en kanal för politiskt deltagande. Finland har en tradition av föreningsaktivitet som på många sätt är bra, inte bara ur en samhällsengagerande synvinkel utan även som ur en social synvinkel är hälsosamt och positivt. I förhållande till äldre är finländska ungdomar i mindre grad aktiva i icke-partipolitiska organisationer och föreningar. Följderna av detta kan te sig oroväckande även om de finländska ungdomarna toppar listan på medlemskap i organisationer i jämförelse med andra europeiska unga.

Möjligheterna kommunikationsteknologin ger idag är fler än någonsin tidigare och utvecklas ständigt. Kommunikationsteknologin ska inte ses som ett hot utan en möjlighet, den måste bara hanteras korrekt för att bidra med positiva möjligheter att påverka. Internet idag ger oss många möjligheter, men kan även användas för att bara söka sig till likasinnade och ignorera andra åsikter. Det är viktigt att lag följs även på internet, liksom i samhället, och att respekt för medborgares rättigheter och deras säkerhet upprätthålls.

Då samhället, liksom nu, står inför en stor mängd reformer och lagändringar som bidrar med strukturförändringar och andra omvandlingar är det viktigt att i åtanke hålla medborgares påverkningsmöjligheter både inför och efter att processer fullföljs. Dels gäller det att se över hur medborgare hörs

inför förändringar, men även vilka följderna blir samt hur de demokratiska strukturerna och påverkningsmöjligheterna i framtiden är. Politiska påverkningsmöjligheter måste finnas då det gäller offentliga institutioner oberoende om det är genom traditionella former av deltagande, så kallade nya former av deltagande, som behandlats här eller helt och hållet nya, icke tidigare utnyttjade former av politiskt deltagande. I nuvarande pågående reformer är det inte alltid helt klart hur demokrati garanteras.

Det är av stor vikt att pågående förändringar inom politiskt deltagande noteras och att eventuella konsekvenser diskuteras seriöst. En positiv inställning till samhällsförändring anser jag är välkommen speciellt i jämförelse med att så många negativa röster ständigt höjs, speciellt gentemot yngre som ofta får ta skulden för lågt valdeltagande. Även om valdeltagandet sjunker bland unga och medlemskap i politiska partier inte är lika populärt som tidigare är dessa ändå grunden för vår representativa demokrati som den är nu. Detta utesluter ändå inte att medborgare ska kunna göra politiska val i sin vardag eller försöka påverka beslutsfattare nationellt och lokalt även mellan valen. Att kunna tänka sig att minska på betydelsen av nationella val är dock uteslutet, speciellt eftersom det ändå är den formen av politiskt deltagande som ännu aktiverar största andelen medborgare. Borde vi ändå utöka väljarskaran?

BILAGOR

Tabell 12. Valdeltagande bland unga vid senaste parlamentsval

Källa: European Social Survey

		Valdeltagande senaste parlamentsval			Totalt	Valdeltagande utan icke-röstberättigade
		Ja	Nej	Saknade rösträtt		
Land	Albanien	56,1%	12,3%	31,6%	100,0%	82,0%
	Belgien	70,6%	8,5%	20,9%	100,0%	89,3%
	Bulgarien	52,7%	37,2%	10,0%	100,0%	58,6%
	Cypern	59,2%	28,6%	12,2%	100,0%	67,4%
	Danmark	74,6%	10,1%	15,3%	100,0%	87,5%
	Estland	56,7%	32,5%	10,8%	100,0%	63,6%
	Finland	63,0%	23,6%	13,4%	100,0%	72,8%
	Frankrike	47,6%	26,9%	25,5%	100,0%	63,9%
	Irland	45,0%	38,7%	16,3%	100,0%	53,8%
	Island	63,6%	20,5%	15,9%	100,0%	75,6%
	Israel	48,5%	35,1%	16,4%	100,0%	58,0%
	Italien	71,6%	25,1%	3,3%	100,0%	74,0%
	Kosovo	57,2%	29,8%	13,0%	100,0%	65,7%
	Litauen	28,0%	67,5%	4,5%	100,0%	29,3%
	Nederländerna	70,9%	24,6%	4,5%	100,0%	74,2%
	Norge	55,9%	20,1%	24,0%	100,0%	73,6%
	Polen	57,0%	36,6%	6,4%	100,0%	60,9%
	Portugal	45,8%	29,8%	24,4%	100,0%	60,6%
	Ryssland	50,4%	42,2%	7,4%	100,0%	54,4%
	Schweiz	40,7%	38,4%	20,9%	100,0%	51,5%
	Slovakien	51,7%	43,5%	4,8%	100,0%	54,3%
	Slovenien	60,1%	34,4%	5,5%	100,0%	63,6%
	Spanien	63,5%	27,5%	8,9%	100,0%	69,7%
	Storbritannien	38,4%	49,0%	12,5%	100,0%	43,9%
	Sverige	65,9%	13,5%	20,6%	100,0%	82,6%
	Tjeckien	40,7%	33,2%	26,0%	100,0%	55,0%
	Tyskland	54,9%	20,3%	24,8%	100,0%	73,0%
	Ukraina	55,6%	40,8%	3,5%	100,0%	57,6%
	Ungern	54,1%	30,1%	15,8%	100,0%	64,3%
Totalt		53,0%	32,5%	14,5%	100,0%	62,0%

Tabell 13. Ungas aktivitet i politiskt parti eller politisk grupp under senaste 12 månaderna
 Källa: European Social Survey

		Aktivitet i politiskt parti		Totalt
		Ja	Nej	
Land	Albanien	10,2%	89,8%	100,0%
	Belgien	3,4%	96,6%	100,0%
	Bulgarien	1,5%	98,5%	100,0%
	Cypern	1,6%	98,4%	100,0%
	Danmark	4,6%	95,4%	100,0%
	Estland	2,7%	97,3%	100,0%
	Finland	3,5%	96,5%	100,0%
	Frankrike	3,8%	96,2%	100,0%
	Irland	3,4%	96,6%	100,0%
	Island	8,9%	91,1%	100,0%
	Israel	2,7%	97,3%	100,0%
	Italien	3,7%	96,3%	100,0%
	Kosovo	2,7%	97,3%	100,0%
	Litauen	2,0%	98,0%	100,0%
	Nederländerna	1,6%	98,4%	100,0%
	Norge	8,7%	91,3%	100,0%
	Polen	1,3%	98,7%	100,0%
	Portugal	1,8%	98,2%	100,0%
	Ryssland	1,8%	98,2%	100,0%
	Schweiz	5,4%	94,6%	100,0%
	Slovakien	0,3%	99,7%	100,0%
	Slovenien	2,0%	98,0%	100,0%
	Spanien	9,4%	90,6%	100,0%
	Storbritannien	0,6%	99,4%	100,0%
	Sverige	4,1%	95,9%	100,0%
	Tjeckien	0,2%	99,8%	100,0%
	Tyskland	4,6%	95,4%	100,0%
	Ukraina	4,0%	96,0%	100,0%
Ungern	0,4%	99,6%	100,0%	
Totalt		3,2%	96,8%	100,0%

Tabell 14. Ungas kontakt till beslutsfattare eller offentlig tjänsteman

Källa: European Social Survey

		Kontakta beslutsfattare eller tjänstemän		Totalt
		Ja	Nej	
Land	Albanien	13,2%	86,8%	100,0%
	Belgien	16,8%	83,2%	100,0%
	Bulgarien	3,1%	96,9%	100,0%
	Cypern	8,9%	91,1%	100,0%
	Danmark	9,8%	90,2%	100,0%
	Estland	11,3%	88,7%	100,0%
	Finland	12,7%	87,3%	100,0%
	Frankrike	4,5%	95,5%	100,0%
	Irland	18,5%	81,5%	100,0%
	Island	21,0%	79,0%	100,0%
	Israel	11,0%	89,0%	100,0%
	Italien	7,5%	92,5%	100,0%
	Kosovo	5,6%	94,4%	100,0%
	Litauen	3,0%	97,0%	100,0%
	Nederländerna	11,1%	88,9%	100,0%
	Norge	20,0%	80,0%	100,0%
	Polen	7,8%	92,2%	100,0%
	Portugal	6,3%	93,8%	100,0%
	Ryssland	4,6%	95,4%	100,0%
	Schweiz	9,7%	90,3%	100,0%
	Slovakien	5,4%	94,6%	100,0%
	Slovenien	9,2%	90,8%	100,0%
	Spanien	14,0%	86,0%	100,0%
	Storbritannien	8,3%	91,7%	100,0%
	Sverige	11,4%	88,6%	100,0%
	Tjeckien	7,6%	92,4%	100,0%
	Tyskland	12,9%	87,1%	100,0%
	Ukraina	4,9%	95,1%	100,0%
Ungern	3,2%	96,8%	100,0%	
Totalt		9,2%	90,8%	100,0%

Tabell 15. Ungas aktivitet i annan organisation eller förening än partipolitiska senaste 12 månaderna

Källa: European Social Survey

		Aktivitet i icke-politisk organisation		Totalt
		Ja	Nej	
Land	Albanien	7,0%	93,0%	100,0%
	Belgien	14,4%	85,6%	100,0%
	Bulgarien	1,5%	98,5%	100,0%
	Cypern	3,5%	96,5%	100,0%
	Danmark	19,9%	80,1%	100,0%
	Estland	6,1%	93,9%	100,0%
	Finland	29,2%	70,8%	100,0%
	Frankrike	10,9%	89,1%	100,0%
	Irland	11,1%	88,9%	100,0%
	Island	26,2%	73,8%	100,0%
	Israel	4,4%	95,6%	100,0%
	Italien	10,8%	89,2%	100,0%
	Kosovo	4,8%	95,2%	100,0%
	Litauen	2,1%	97,9%	100,0%
	Nederländerna	23,0%	77,0%	100,0%
	Norge	23,4%	76,6%	100,0%
	Polen	8,3%	91,7%	100,0%
	Portugal	5,0%	95,0%	100,0%
	Ryssland	4,5%	95,5%	100,0%
	Schweiz	15,3%	84,7%	100,0%
	Slovakien	1,1%	98,9%	100,0%
	Slovenien	1,4%	98,6%	100,0%
	Spanien	20,0%	80,0%	100,0%
	Storbritannien	5,8%	94,2%	100,0%
	Sverige	25,1%	74,9%	100,0%
	Tjeckien	4,0%	96,0%	100,0%
	Tyskland	31,3%	68,7%	100,0%
	Ukraina	1,9%	98,1%	100,0%
Ungern	2,0%	98,0%	100,0%	
Totalt		9,7%	90,3%	100,0%

Tabell 16. Ungas deltagande i laglig demonstration senaste 12 månaderna
 Källa: European Social Survey

		Deltagit i demonstration		Totalt
		Ja	Nej	
Land	Albanien	10,6%	89,4%	100,0%
	Belgien	6,3%	93,7%	100,0%
	Bulgarien	6,5%	93,5%	100,0%
	Cypern	4,6%	95,4%	100,0%
	Danmark	7,8%	92,2%	100,0%
	Estland	6,1%	93,9%	100,0%
	Finland	3,3%	96,7%	100,0%
	Frankrike	11,5%	88,5%	100,0%
	Irland	18,1%	81,9%	100,0%
	Island	16,5%	83,5%	100,0%
	Israel	11,9%	88,1%	100,0%
	Italien	19,3%	80,7%	100,0%
	Kosovo	6,9%	93,1%	100,0%
	Litauen	2,7%	97,3%	100,0%
	Nederländerna	3,3%	96,7%	100,0%
	Norge	12,3%	87,7%	100,0%
	Polen	3,4%	96,6%	100,0%
	Portugal	7,6%	92,4%	100,0%
	Ryssland	6,4%	93,6%	100,0%
	Schweiz	6,5%	93,5%	100,0%
	Slovakien	2,8%	97,2%	100,0%
	Slovenien	4,4%	95,6%	100,0%
	Spanien	35,3%	64,7%	100,0%
	Storbritannien	3,2%	96,8%	100,0%
	Sverige	7,5%	92,5%	100,0%
	Tjeckien	7,5%	92,5%	100,0%
	Tyskland	13,7%	86,3%	100,0%
Ukraina	2,0%	98,0%	100,0%	
Ungern	4,9%	95,1%	100,0%	
Totalt		8,3%	91,7%	100,0%

Tabell 17. Ungas medvetna politiska konsumentval senaste 12 månaderna
 Källa: European Social Survey

		Politiska konsumentval		Totalt
		Ja	Nej	
Land	Albanien	10,0%	90,0%	100,0%
	Belgien	10,7%	89,3%	100,0%
	Bulgarien	4,5%	95,5%	100,0%
	Cypern	8,9%	91,1%	100,0%
	Danmark	23,5%	76,5%	100,0%
	Estland	7,6%	92,4%	100,0%
	Finland	42,1%	57,9%	100,0%
	Frankrike	20,5%	79,5%	100,0%
	Irland	10,2%	89,8%	100,0%
	Island	29,5%	70,5%	100,0%
	Israel	14,8%	85,2%	100,0%
	Italien	11,2%	88,8%	100,0%
	Kosovo	17,6%	82,4%	100,0%
	Litauen	2,3%	97,7%	100,0%
	Nederländerna	7,3%	92,7%	100,0%
	Norge	23,5%	76,5%	100,0%
	Polen	7,0%	93,0%	100,0%
	Portugal	4,2%	95,8%	100,0%
	Ryssland	3,8%	96,2%	100,0%
	Schweiz	22,9%	77,1%	100,0%
	Slovakien	8,0%	92,0%	100,0%
	Slovenien	5,5%	94,5%	100,0%
	Spanien	17,9%	82,1%	100,0%
	Storbritannien	11,4%	88,6%	100,0%
	Sverige	42,7%	57,3%	100,0%
	Tjeckien	13,7%	86,3%	100,0%
	Tyskland	34,8%	65,2%	100,0%
Ukraina	,1%	99,9%	100,0%	
Ungern	3,0%	97,0%	100,0%	
Totalt		13,0%	87,0%	100,0%

Tabell 18. Andel ungdomar som deltar enligt traditionella former av politiskt deltagande
 Källa: European Social Survey

		Traditionellt deltagande		Totalt
		Ja	Nej	
Land	Albanien	79,5%	20,5%	100,0%
	Belgien	89,0%	11,0%	100,0%
	Bulgarien	58,9%	41,1%	100,0%
	Cypern	67,4%	32,6%	100,0%
	Danmark	86,6%	13,4%	100,0%
	Estland	64,4%	35,6%	100,0%
	Finland	72,7%	27,3%	100,0%
	Frankrike	64,6%	35,4%	100,0%
	Irland	55,2%	44,8%	100,0%
	Island	77,0%	23,0%	100,0%
	Israel	58,3%	41,7%	100,0%
	Italien	74,4%	25,6%	100,0%
	Kosovo	65,7%	34,3%	100,0%
	Litauen	29,3%	70,7%	100,0%
	Nederländerna	74,2%	25,8%	100,0%
	Norge	70,7%	29,3%	100,0%
	Polen	61,1%	38,9%	100,0%
	Portugal	59,5%	40,5%	100,0%
	Ryssland	54,9%	45,1%	100,0%
	Schweiz	52,3%	47,7%	100,0%
	Slovakien	54,3%	45,7%	100,0%
	Slovenien	63,5%	36,5%	100,0%
	Spanien	71,2%	28,8%	100,0%
	Storbritannien	44,0%	56,0%	100,0%
	Sverige	82,6%	17,4%	100,0%
	Tjeckien	55,3%	44,7%	100,0%
	Tyskland	72,5%	27,5%	100,0%
Ukraina	58,6%	41,4%	100,0%	
Ungern	64,5%	35,5%	100,0%	
Totalt		62,1%	37,9%	100,0%

Tabell 19. Andel unga som deltar enligt nyare former av politiskt deltagande
 Källa: European Social Survey

		Nyare former av deltagande		Totalt
		Ja	Nej	
Land	Albanien	20,1%	79,9%	100,0%
	Belgien	26,3%	73,7%	100,0%
	Bulgarien	9,3%	90,7%	100,0%
	Cypern	12,4%	87,6%	100,0%
	Danmark	42,3%	57,7%	100,0%
	Estland	15,0%	85,0%	100,0%
	Finland	56,2%	43,8%	100,0%
	Frankrike	34,7%	65,3%	100,0%
	Irland	29,2%	70,8%	100,0%
	Island	47,1%	52,9%	100,0%
	Israel	23,3%	76,7%	100,0%
	Italien	31,9%	68,1%	100,0%
	Kosovo	25,4%	74,6%	100,0%
	Litauen	5,6%	94,4%	100,0%
	Nederländerna	28,9%	71,1%	100,0%
	Norge	41,9%	58,1%	100,0%
	Polen	15,1%	84,9%	100,0%
	Portugal	14,0%	86,0%	100,0%
	Ryssland	11,1%	88,9%	100,0%
	Schweiz	34,4%	65,6%	100,0%
	Slovakien	10,6%	89,4%	100,0%
	Slovenien	9,0%	91,0%	100,0%
	Spanien	51,1%	48,9%	100,0%
	Storbritannien	17,7%	82,3%	100,0%
	Sverige	55,0%	45,0%	100,0%
	Tjeckien	20,0%	80,0%	100,0%
	Tyskland	59,0%	41,0%	100,0%
Ukraina	4,0%	96,0%	100,0%	
Ungern	7,0%	93,0%	100,0%	
Totalt		23,9%	76,1%	100,0%

Tabell 20. Intresse för politik bland unga

Källa: European Social Survey

		Intresse för politik				Totalt
		Mycket intresserad	Ganska intresserad	Inte särskilt intresserad	Inte alls intresserad	
Land	Albanien	5,6%	39,0%	26,6%	28,9%	100,0%
	Belgien	6,6%	31,2%	41,0%	21,2%	100,0%
	Bulgarien	4,4%	31,2%	30,5%	34,0%	100,0%
	Cypern	6,8%	19,5%	30,8%	43,0%	100,0%
	Danmark	13,6%	48,3%	33,2%	4,9%	100,0%
	Estland	3,2%	24,4%	51,8%	20,5%	100,0%
	Finland	6,3%	43,1%	39,5%	11,0%	100,0%
	Frankrike	9,6%	22,6%	47,3%	20,5%	100,0%
	Irland	7,7%	26,1%	32,8%	33,4%	100,0%
	Island	10,7%	37,1%	37,1%	15,2%	100,0%
	Israel	13,2%	31,3%	22,4%	33,0%	100,0%
	Italien	10,0%	30,0%	41,1%	18,9%	100,0%
	Kosovo	5,4%	28,8%	25,0%	40,8%	100,0%
	Litauen	0,8%	5,4%	43,1%	50,7%	100,0%
	Nederländerna	10,1%	39,7%	37,6%	12,7%	100,0%
	Norge	11,1%	29,2%	47,5%	12,3%	100,0%
	Polen	4,0%	28,1%	45,3%	22,6%	100,0%
	Portugal	1,3%	29,0%	34,0%	35,7%	100,0%
	Ryssland	6,0%	26,4%	40,7%	26,9%	100,0%
	Schweiz	11,6%	39,1%	36,5%	12,7%	100,0%
	Slovakien	3,1%	13,4%	50,2%	33,4%	100,0%
	Slovenien	3,7%	27,1%	39,3%	29,8%	100,0%
	Spanien	13,4%	21,4%	42,8%	22,5%	100,0%
	Storbritannien	11,0%	30,9%	35,0%	23,1%	100,0%
	Sverige	9,9%	37,5%	33,7%	18,8%	100,0%
	Tjeckien	0,8%	8,7%	49,6%	40,9%	100,0%
	Tyskland	10,0%	41,7%	42,1%	6,2%	100,0%
	Ukraina	1,5%	21,7%	44,3%	32,6%	100,0%
	Ungern	3,2%	13,8%	39,3%	43,8%	100,0%
Totalt		6,6%	27,6%	38,0%	27,7%	100,0%

KÄLLOR

LITTERATUR

Bengtsson, Åsa (2008) Politiskt deltagande Ungern: Studentlitteratur

Bengtsson, Åsa & Mattila, Mikko (2009) Suoran demokratian ja härvedemokratian kannatus Suomessa ingår i Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (2009) Vaalit Yleisdemokratiassa Tammerfors: Tampereen Yliopistopaino – Juvenes Print

Borg, Sami (2009) Nuorten poliittinen osallistuminen ingår i Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (2009) Vaalit Yleisdemokratiassa Tammerfors: Tampereen Yliopistopaino – Juvenes Print

Borg, Sami (2012) Nuorten äänestydvalinnat, puoluekiinnittyminen ja edustautuminen ingår i Ronkainen, Jussi (2012) Nuoret ja ääni, Nuoret eduskuntavaaleissa 2011 Helsinki: Hakapaino

Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (2009) Vaalit Yleisdemokratiassa Tammerfors: Tampereen Yliopistopaino – Juvenes Print

Brady, Henry E. (1999) Political Participation som ingår i Robinson, John P., Shaver, Phillip R. och Wrightsman, Lawrence S. Measures of Political Attitudes USA: Academic Press

Christensen, Henrik Serup (2011) Political Participation Beyond the Vote, How the Institutional Context Shapes Patterns of Political Participation in 18 Western European Democracies Åbo: Åbo Akademis Förlag

Dalton, Russell J. (2008) Citizen Politics: Public Opinion and Political Parties in Advanced Industrial Democracies Washington: CQ Press

Dalton, Russell J. (2009) The Good Citizen, How a Younger Generation is Reshaping American Politics Washington: CQ Press

Inglehart, Ronald & Christian Welzel (2005) Modernization, Cultural Change and Democracy: The Human Development Sequence Cambridge: Cambridge University Press

Milner, Henry (2010): The Internet Generation Lebanon, New Hampshire: Tufts University Press

Norris, Pippa (2002) Democratic Phoenix, Reinventing Political Action New York: Cambridge University Press

della Porta, Donatella (2000) Edustuksellisten demokratioiden uudet haasteet artikeln ingår i Poliitiikka 42:2, s. 234-248

Strandberg, Kim (2009) Internet vaalikampanjassa – etulinjassa vai marginaalissa ingår i Borg, Sami & Paloheimo, Heikki (2009) Vaalit Yleisdemokratiassa Tammerfors: Tamperen Yliopistopaino – Juvenes Print

Wass Hanna (2008) Generations and Turnout – The Generational Effect in Electoral Participation in Finland Acta Politica 35

Wiberg, Matti (2006): Poliitiikka Suomessa Porvoo: WSOY

INTERNETKÄLLOR

Statistikcentralen

www.stat.fi/1 = http://www.stat.fi/org/tilastokeskus/aanestysaktiivisuus_sv.html per den 11 december 2013

Statistikcentralen

www.stat.fi/2 = http://www.stat.fi/til/evaa/2011/evaa_2011_2011-04-29_tie_001_fi.html per den 11 december 2013

ÖVRIGA KÄLLOR

Borg, Sami & Grönlund, Kimmo: Riksdagsvalsundersökning 2011 [elektroninen aineisto]. FSD2653, versio 2.1 (2013-01-22). Helsinki: Taloustutkimus [aineistonkeruu], 2011. Vaalitutkimuskonsortio [tuottaja], 2011. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2013.

ESS Round 6: European Social Survey Round 6 Data (2012). Data file edition 2.0. Norwegian Social Science Data Services, Norway – Data Archive and distributor of ESS data.

POLITISKT DELTAGANDE ÄR en av förutsättningarna för en fungerande demokrati. Ungas intresse för och engagemang i samhället tenderar att med jämna mellanrum ifrågasättas. Denna pamflett tar fram hur och i vilken grad finländska ungdomar deltar politiskt i jämförelse med andra generationer. Formerna av politiskt deltagande som berörs är valdeltagande, deltagande i partipolitik, politiska konsumentval, engagemang i andra än partipolitiska organisationer och deltagande i demonstrationer. Finländska ungdomars engagemang jämförs även med samma åldersgrupper i andra europeiska länder.

SVENSKA BILDNINGSFÖRBUNDET

Svenska Bildningsförbundet fungerar som tankesmedja, utger skrifter, arrangerar seminarier och konferenser, upprätthåller ledarskapsutbildning och ett internationellt praktikprogram.

För mera information om oss: www.bildningsforbundet.fi